

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

**Projekt neziskové organizace pro matky
samoživitelky**

Bakalářský projekt

Studijní program

Sociální práce

Autor: Lucie Bartoňková

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Ivana Olecká, Ph.D.

Olomouc 2023

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

**Projekt neziskové organizace pro matky
samoživitelky**

Bakalářský projekt

**Studijní program
Sociální práce**

Autor: Lucie Bartoňková
Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Ivana Olecká, Ph.D.

Olomouc 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně na základě použitých pramenů a literatury uvedených v bibliografickém seznamu.

V Olomouci

Lucie Bartoňková

Poděkování

Na tomto místě chci poděkovat vedoucí práce, paní PhDr. Mgr. Ivaně Olecké, Ph.D. za její obětavé a vstřícné vedení v průběhu psaní práce. Jsem vděčná za připomínky, trpělivost a zpětnou vazbu, kterou mi vždy ochotně poskytla. Poděkování také patří celé mé rodině, za podporu ve studiu.

Anotace

Téma této bakalářské práce je zaměřeno na návrh projektu založení neziskové organizace (nadace), která by poskytovala podporu a pomoc matkám samoživitelkám a jejich rodinám. Cílem práce je vytvořit konkrétní plán pro organizaci, která by zajistila finanční, materiální a odbornou pomoc ženám v obtížné životní situaci.

Teoretická část práce se detailně věnuje tématu samoživitelství, zkoumá definice matek samoživitelek, příčiny vedoucí k tomuto stavu, rizika spojená se samoživitelstvím a postavení matek samoživitelek ve společnosti. Dále se práce zaměřuje na neziskový sektor, s důrazem na fungování nadací.

Cílem projektu je vytvořit prostředí, ve kterém matky samoživitelky získají potřebnou podporu pro zvládnutí náročné situace a poskytnout jim nástroje pro zlepšení jejich finanční a pracovní situace. Tato bakalářská práce slouží jako podklad pro budoucí implementaci navrženého projektu a může přispět k lepšímu porozumění potřeb matky samoživitelky ve společnosti.

Klíčová slova: samoživitelství, matka samoživitelka, nezisková organizace, nadace, sociální podpora, finanční pomoc.

Annotation

The topic of this bachelor's thesis is focused on the proposal of a project to establish a non-profit organization (foundation) that would provide support and assistance to single mothers and their families. The goal of the work is to create a specific plan for an organization that would provide financial, material and professional assistance to women in difficult life situations.

The theoretical part of the work is devoted in detail to the topic of single parenting, examines the definition of single mothers, the causes leading to this condition, the risks associated with single parenting and the position of single mothers in society. Furthermore, the work focuses on the non-profit sector, with an emphasis on the functioning of foundations.

The goal of the project is to create an environment in which single mothers receive the necessary support to cope with a challenging situation and provide them with tools to improve their financial and work situation. This bachelor's thesis serves as a basis for the future implementation of the proposed project and can contribute to a better understanding of the needs of single mothers in society.

Keywords: self-support, single mother, non-profit organization, foundation, social support, financial assistance.

Obsah

Úvod.....	11
1 Rešerše výzkumů a zdrojů k tématu.....	13
2 Matky samoživitelky	13
2.1 Vymezení pojmu matky samoživitelky.....	13
2.2 Příčiny vedoucí k pozici samoživitelek	14
2.3 Rizika samoživitelství	16
2.3.1 Ohrožení základních funkcí	17
2.3.2 Ekonomické znevýhodnění	17
2.3.3 Nezaměstnanost	18
2.3.4 Bytová problematika	18
2.4 Podpora matek samoživitelek	19
2.4.1 Dávky státní sociální podpory pro samoživitelky.....	19
2.4.2 Dávky pomoci v hmotné nouzi	21
2.4.3 Finanční pomoc z oblasti nemocenského pojištění.....	21
2.4.4 Příspěvky od zdravotních pojišťoven	22
2.5 Postavení matek samoživitelek ve společnosti	23
3 Propojení tématu s teoriemi sociální práce a etické hledisko	25
3.1 Etické hledisko.....	26
3.2 Propojení tématu s metodami a technikami sociální práce.....	27
3.2.1 Sociální práce s osamocenými rodiči.....	27
3.2.2 Sociální práce se skupinou.....	28
4 Propojení tématu se sociální politikou	28
4.1 Rodinná politika.....	28
4.1.1 Nástroje podpory rodin	29
5 Legislativní zakotvení	29
6 Vymezení zakládané NNO.....	31
6.1 Neziskový sektor.....	31
6.2 Nadace.....	33
6.3 Založení a vznik nadace	34
7 Projekt – založení Nadace pro matky samoživitelky	36
7.1 Cíl projektu	36
7.2 Popis a analýza potřeb cílové skupiny	36
7.3 Klíčové aktivity a indikátory.....	39
7.3.1 Harmonogram – Ganttův diagram	42
7.4 Průzkum nadací ve městě Olomouc.....	42
7.5 Management rizik	43
7.6 Výstupy a výsledky projektu.....	44

7.7 Popis přidané hodnoty projektu.....	45
7.8 Rozpočet projektu.....	45
7.9 Logframe projektu	46
Závěr.....	47
Bibliografie.....	49
Seznam tabulek a grafů	55

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou matek samoživitelek a samoživitelství, což je téma nesmírně aktuální a významné v rámci současné společnosti. Samoživitelství ovlivňuje životy mnoha žen a jejich dětí, a právě proto je důležité se tímto tématem zabývat.

Sociální pracovník má klíčovou roli jako terapeut při práci s matkami samoživitelkami. Sociální pracovník může poskytovat podporu v oblasti psychické pohody matce samoživitelce. To může zahrnovat řešení stresu, emoční podporu a pomoc při zvládnání psychických obtíží spojených s rolí samoživitelky. Sociální pracovník může spolupracovat s matkou samoživitelkou na mapování různých okolností, které ovlivňují její psychický stav. To může zahrnovat zkoumání sociálních, ekonomických, rodinných a dalších faktorů. Sociální pracovník může pomáhat identifikovat a posilovat silné stránky matky samoživitelky. (zdroj vlastní)

Psychosociální výcvik a další vzdělávání poskytují sociálním pracovníkům potřebné nástroje a dovednosti pro takovou práci. Je důležité, aby sociální pracovníci byli citliví k individuálním potřebám a kontextům každé matky samoživitelky a aby byli schopni flexibilně přizpůsobit svou terapeutickou intervenci. (zdroj vlastní)

Matoušek (2010, s. 44) zmiňuje, že nejčastěji je osamocený rodič žena, pouze v 10 procentech se jedná o muže. Samoživitelství, vzhledem k rapidnímu nárůstu rodin s jedním rodičem se stává závažným sociálním problémem. Podle ČSÚ (2021) můžeme hovořit o narůstajícím počtu rodin s jedním rodičem. V roce 1991, bylo v České republice 434 tisíc neúplných rodin v roce 2001 to bylo 576 tisíc neúplných rodin. V roce 2021 počet rodin s jedním rodičem klesl na 509 tisíc. Z těchto počtů vyplývá, dle Matouška (2010, s. 44), že jde o alarmující sociální problém.

Z těchto tvrzení můžeme usuzovat, že samoživitelství je podstatný sociální problém, a proto jsem se ve své bakalářské práci zaměřuji konkrétně na matky samoživitelky, kterých je více než mužů. Dle Matouška (2010, s. 44) je pro matky samoživitelky náročné zastávat hlavní roli rodiče, živitele a pečovatele pro děti. Je to náročné nejen ekonomicky, ale i časově a často je trápí pocity, že nedokážou naplnit potřeby svých dětí dostatečně. Často má matka samoživitelka pocity beznaděje a nízkou sebedůvěru.

Hlavním cílem této bakalářské práce je navrhnout projekt na založení neziskové organizace (nadace), která by poskytovala podporu a pomoc matkám samoživitelkám a jejich rodinám. Organizace by měla za úkol zajišťovat finanční, materiální a odborné zdroje pro tyto ženy, aby jim bylo umožněno snáze zvládnout náročnou situaci, ve které se ocitají. To zahrnuje pomoc s financováním potravin, bydlení, obědů ve školách, školkách, táborech, volnočasových aktivitách a také kariérové poradenství, které by matkám pomohlo zlepšit svou finanční a pracovní situaci.

V teoretické části práce se zaměříme na podrobný průzkum tématu samoživitelství a specificky na situaci matek samoživitelek. Bude provedena rešerše výzkumů a dostupných zdrojů, které se zabývají definicí samoživitelství, příčinami, riziky a postavením těchto žen ve společnosti. Dále budu zkoumat existující systémy podpory, zejména dávky státní sociální podpory a další formy finanční a materiální pomoci. V rámci této práce se budu inspirovat přístupy sociální práce, etickými hledisky a metodami, které jsou relevantní pro poskytování podpory této specifické skupině žen. Dále se zaměřím na propojení tématu se sociální politikou, legislativním zakotvením a právními aspekty zakládání neziskových organizací.

Následující kapitoly detailněji prozkoumají jednotlivé aspekty tématu matek samoživitelek a představí návrh na neziskovou organizaci, která by mohla pozitivně ovlivnit životy mnoha žen a jejich dětí.

V praktické části je představen konkrétní projekt nadace pro matky samoživitelky. Tento projekt směřuje k poskytování finanční, materiální a odborné podpory. Zaměřuje se na financování potravin, bydlení, obědů ve školách, školkách, táborech a volnočasových aktivit. Kromě toho bude nadace poskytovat kariérové poradenství, které má za cíl zlepšit finanční a pracovní situaci matek samoživitelek.

Tato bakalářská práce si klade za cíl přinést konkrétní návrh a strategii pro založení nadace, která by mohla efektivně a účinně podporovat matky samoživitelky v jejich každodenním životě a napomoci jim k větší samostatnosti a úspěchu v různých oblastech života.

1 Rešerše výzkumů a zdrojů k tématu

Provedla jsem přehledovou studii, což znamená, že jsem shromáždila relevantní zdroje týkající se osamělého rodičovství, zejména matek samoživitelek. Zpracovala jsem tuto literaturu do přehledu, který mi umožnil identifikovat hlavní témata mé bakalářské práce. Odborné texty byly vyhledávány v elektronických databázích a zahrnovaly Google Scholar, Vědeckou knihovnu v Olomouci a Discovery.upol. Dále jsem hledala na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí, Českého statistického úřadu, stránkách města Olomouce a obecných webových vyhledávačích. Pro bakalářskou práci byl také vyhledávány zákony v online prostředí na webu Zákony pro lidi, které jsou volně dostupné a aktualizované.

Po zadání klíčových slov, bylo celkově nalezeno přes 3 000 výsledků. Po upřesnění kritérií, které se nezaměřovaly na samoživitelství a matky samoživitelky, jsem docílila selekce relevantních studií a zdrojů. Po zúžení kritérií jsem identifikovala 36 studií, které byly zahrnuty do bakalářské práce.

Kromě výzkumných a odborných textů byly nalezeny i bakalářské a diplomové práce, což naznačuje různorodost informací dostupných na toto téma.

Podle počtu nalezených zdrojů můžeme říci, že samoživitelství a zejména matky samoživitelky jsou předmětem zájmu mnoha autorů a institucí, což ukazuje na důležitost a aktuálnost tohoto tématu.

2 Matky samoživitelky

V této kapitole se soustředím na základní pojmy týkající se samoživitelství, pozornost věnuji výhradně matkám samoživitelkám. Podrobně vymezím pojem matky samoživitelky, typy a role matek samoživitelek. Popíšu příčiny, které vedou k samoživitelství a v neposlední řadě se zaměřím na matky samoživitelky a jejich postavení ve společnosti v České republice.

2.1 Vymezení pojmu matky samoživitelky

Na úvod je důležité zmínit rozdíl mezi osamělou matkou a matkou samoživitelkou. V mnoha zdrojích jsou tyto dva termíny používány totožně, také ale mohou mít rozdílný význam. Žena, která vychovává děti nebo dítě samostatně, bez pomoci partnera nebo manžela se nazývá osamělá matka. Na druhou stranu žena, která soustavně pečuje o dítě/děti samostatně, bez pomoci partnera či manžela z těchto důvodů: rozvod, ovdovění nebo nikdy nebyla vdaná se řadí do skupiny matek samoživitelek. Z tohoto vyplývá, že matky samoživitelky patří do konkrétní skupiny

osamělých matek, které se ocitly v dané okolnosti z určitých důvodů. Matky samoživitelky často čelí mnoha úskalím, můžeme zde zařadit například finanční komplikace, absence podpory a péče o děti. (Hasmanová Marhánková, 2011, s. 3)

Popis osamělého rodiče můžeme najít v Zákoně č. 262/2006 Sb. Zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, který uvádí, že za osamělého rodiče považujeme rodiče, který je neprovdaný, ovdovělý, rozvedený, svobodný nebo osamělý z jiných závažných důvodů a dále také rodič, který nežije s druhem/družkou či partnerem (Zákon č. 262/2006 Sb. Zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, §350). Z tohoto popisu vyplývá, že matka samoživitelka je osamělý rodič.

Podrobněji tuto definici vymezuje Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře § 7 odst. 7: Osamělý rodič je rodič, který je svobodný, ovdovělý nebo rozvedený, pokud nežije s druhem. Druh/družka se posuzuje jako společně posuzovaná osoba, která žije s oprávněnou osobou alespoň tři měsíce. Osamělý rodič není rodič, který žije v registrovaném partnerství (Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře §7, odst. 7). Z těchto zákonných definic můžeme říct, že matku samoživitelku označujeme jako osamělého rodiče.

Nejen u nás ale i v několika zemích osamělé matky patří do kategorie žen, které se nachází mimo standardy společnosti, hovořící o tom, jak by ženy měly žít a co by měly dělat. Standardy společnosti, skrz které jsou osamělé matky posuzovány jsou normy tradiční rodiny a „provdaného“ mateřství. Skrze tyto nastavené standardy ve společnosti jsou matky samoživitelky často brány jako problematická skupina. (Dudová, 2009, s. 754)

Hasmanová Marhánková (2011) uvádí, že mnohdy jsou ekonomicky aktivnější matky samoživitelky než ženy, které vychovávají dítě/děti s partnerem či manželem. Na druhou stranu jsou větší měrou ohroženy nezaměstnaností právě matky samoživitelky. V roce 2005 byla míra nezaměstnanosti u matek samoživitelek 13, 6 % u žen z dvoupříjmových rodin to bylo o 5, 9 % méně.

2.2 Příčiny vedoucí k pozici samoživitelek

Hasmanová Marhánková (2011, s. 3-4) popisuje tři druhy samoživitelství. První uvádí samoživitelství jako důsledek rozvodu či rozpadu partnerství. Za druhé uvádí mimomanželskou plodnost, která je v současnosti považována, jako jedno z nejpodstatnějších důvodů samoživitelství. Jako poslední důvod samoživitelství je ovdovění. Samoživitelkami nejsou jen ženy, do skupiny samoživitelů patří i jisté procento mužů. Rozhodně, by ani tato skupina neměla být opomíjena. Na druhou stranu je samoživitelství významnou doménou žen. Samoživitelství má dopady na každodenní život osamělých matek i na zbytek její rodiny.

V mnoha zdrojích se dozvídáme stejné důvody samoživitelství. González (2004) uvádí, že samoživitelství je individuální situace, která může být způsobena různými faktory a životními událostmi jako jsou například rozvod, smrt partnera, neplánované těhotenství. Dalšími neopomíjenými příčinami mohou být neúspěšné vztahy, násilí v rodině, finanční problémy, zdravotní problémy a spousta dalších.

Každá situace je jedinečná, a proto je důležité brát v úvahu různé faktory, které mohou vést k vzniku samoživitelství, a poskytovat podporu a zdroje pro samoživitele a jejich děti.

V České republice jako jedna z příčin vzniku samoživitelství byl v 80. letech vysoký počet rozvodů. V tomto období měly matky často automaticky svěřeny děti do péče. Matky samoživitelky čelily velkému riziku a to chudobě. Po rozpadu rodiny došlo k rychlé a zásadní změně ekonomické situace, protože rodina přišla o druhý plat, což mělo významný dopad na finanční stabilitu. Matkami samoživitelkami se ženy stávají v rozmezí od dvacátého pátého roku do čtyřicátého devátého roku. (Hasmanová Marhánková, 2011, s. 3)

Dle Matouška (2014, s. 90) je rozpad rodin z důvodu rozvodu celkem nový problém. V minulosti nebyl tak častý. Počet rozvodů v každé zemi v Evropě je odlišný. Nejméně neúplných rodin najdeme v jižních zemích Evropy, opakem jsou země na severu a také k nim patří Velká Británie. Česká republika je jedna ze zemí s vysokou mírou rozvodovosti a to s 40-50 procenty od roku 2000.

Další příčinou samoživitelství je mimomanželská plodnost. Matoušek (2003, s. 127-128) poukazuje na sociální trend v západních zemích, zejména ve Skandinávii v 60. letech. Tento trend byl klesající ochota lidí, zejména mladých lidí uzavírat manželství. V současné době se narození dětí mimo manželství v zemích Evropy zvyšuje. Matoušek (2014, s. 90) poukazuje na trend dětí narozených mimo manželství což je jev relativně nový. Historicky byly děti narozené mimo manželství stigmatizovány a čelily sociálnímu vyloučení. Došlo však ke značné proměně společenských názorů, která v mnoha regionech vedla k větší akceptaci nemanželských porodů. Síla náboženské tradice významně ovlivňuje společenské postoje k nemanželským porodům. Země se sekulárnějším přístupem, jako jsou některé severské národy (Švédsko, Dánsko, Norsko), mají vyšší míru nemanželských porodů. Naopak tradičně náboženské země jako Itálie, Španělsko, Řecko a Polsko mají sazby nižší. Podobně jako v mnoha jiných zemích i v České republice došlo v posledních dvou desetiletích k výraznému nárůstu počtu dětí narozených mimo manželství.

Ovdovění bylo historicky hlavní příčinou statusu samoživitelství. Tento vývoj je v souladu s proměnami společnosti a ukazuje, že příčiny situací matek samoživitelek se mění v průběhu času. Důležité je, že změna v důvodech samoživitelství ovlivňuje

proměňující se demografické, sociální a kulturní faktory. To má důležité důsledky pro sociální politiku a podporu samoživitelek. Může ukázat na potřebu zaměřit se na jiné aspekty života samoživitelek, než byly historické dominantní. (Hasmanová Marhánková, 2011)

2.3 Rizika samoživitelství

Mezi hlavní rizika osamělého rodičovství patří finanční tíseň, nedostatek podpory, sociální izolace, zvýšené riziko duševních poruch a zdravotních problémů, a také zvýšené riziko chudoby a sociálního vyloučení. Svobodné matky jsou také vystaveny většímu riziku ponížení a násilí v rodině. Nicméně, je důležité si uvědomit, že každá situace je jedinečná a rizika se mohou lišit v závislosti na konkrétních okolnostech. (Brown, Moran, 1997)

Rizika spojená se samoživitelstvím dle Situace samoživitelů a samoživitelek v koronavirové krizi (2021) mohou být značně rozmanitá a mít významný dopad na život samoživitelů, zejména matek samoživitelek. Samoživitelé často čelí finančním obtížím, protože musí nést náklady na péči o děti a běžné rodinné výdaje. To může zvýšit riziko chudoby a ekonomického tlaku. Samoživitelé mohou čelit sociálnímu vyloučení a stigmatizaci, což může ovlivnit jejich sociální vztahy a kvalitu života. Samoživitelé mohou mít omezenou dostupnost času a zdrojů pro své vlastní zájmy a péči o zdraví, což může mít negativní vliv na celkovou kvalitu života a zdraví. (Situace samoživitelů a samoživitelek v koronavirové krizi 2021)

Hasmanová Marhánková (2011) poukazuje na složitou situaci matek samoživitelek a jejich dětí, které mohou čelit různým formám znevýhodnění, včetně nezaměstnanosti a chudoby. Feminizace chudoby označuje tendenci k tomu, že ženy mají vyšší pravděpodobnost žít v chudobě než muži. To může být způsobeno různými faktory, včetně genderových bariér na trhu práce a nižší mírou zaměstnanosti žen ve srovnání s muži. Matek samoživitelek se tato tendence často týká ještě výrazněji. V rodinách matek samoživitelek jsou děti a matky závislé na příjmu matky. Pokud matka čelí finanční nestabilitě, má to negativní dopad na celou rodinu. Ženy v rolích matek samoživitelek často musí skloubit péči o děti s prací, což může být náročné. Genderové bariéry na trhu práce mohou omezovat jejich profesní příležitosti a příjem. (Hasmanová Marhánková, 2011)

Samoživitelství je skutečně závažným společenským rodičovským problémem, který může mít dlouhodobé dopady nejen na samotné rodiče, ale také na jejich děti a následující generaci. Rizika mohou spočívat v těchto problémech:

- Osamocení rodiče mohou mít nižší zaměstnanost, což ztěžuje zajištění finanční stability a ekonomické nezávislosti.

- Nedostatek vhodného bydlení a finanční prostředky mohou znamenat, že osamocení rodiče mají potíže zajistit důstojné bydlení pro sebe a své děti.
- Osamocení rodiče se často potýkají s větším stresem a psychickými obtížemi, protože nesou větší péči o děti a rodinu.
- Osamocení rodiče mohou čelit sociální izolaci, protože nemají tolik času na společenské aktivity a sociální interakci.
- Tyto problémy mohou vést k chudobě a sociálnímu vyloučení, což může mít negativní dopad na celou rodinu, zejména na děti, aj. (Matoušek, 2010, s. 44)

2.3.1 Ohrožení základních funkcí

Matoušek (2010, s. 45) uvádí, že Rodina má dvě základní funkce. Jedna z funkcí je pro všechny své členy zajistit citové zázemí. Druhou, ale stejně důležitou funkcí je příprava dětí do společnosti pro jejich budoucí život. V případě osamocených rodičů může docházet k narušení těchto funkcí z různých důvodů, což může mít několik negativních dopadů. Osamocení rodič může mít omezený čas a energii k věnování se dětem, což může omezit jejich schopnost poskytnout dostatek pozornosti, péče a emocionální podpory. Osamocení rodič může mít omezený čas a energii k věnování dětem, což může omezit jejich schopnost poskytnout dostatek pozornosti, péče a emocionální podpory. Osamocení rodič může také čelit finančním obtížím, což může ovlivnit schopnost rodiny poskytovat dětem základní potřeby.

2.3.2 Ekonomické znevýhodnění

Materiální obtíže jsou častým problémem zejména u osamocených rodičů s nízkým sociálním statusem. Větší počet dětí v rodině může zvýšit finanční nároky a zátěž pro rodiče samoživitele. Riziko chudoby se častěji týká matek samoživitelek. Tato chudoba může ovlivnit dostupnost kvalitního vzdělání pro děti. Chudoba a omezený přístup k finančním zdrojům mohou ztížit dětem osamocených matek přístup ke vzdělání a dalším příležitostem pro rozvoj. To může mít dlouhodobé důsledky pro jejich budoucí kariéru a sociální postavení. Nedostatek finančních prostředků může omezit možnosti rodiny zabezpečit základní potřeby, jako je strava, bydlení a zdravotní péče, což může mít vliv na zdraví a životní podmínky dětí. Zajištění péče a dostatečných podmínek pro děti v neúplných rodinách je náročným úkolem, který vyžaduje komplexní přístup ve spolupráci mezi různými subjekty, včetně státních institucí, škol a občanského sektoru. Jako reakce na tyto problémy je důležité provádět intervence a podporu, která může zahrnovat finanční pomoc, poradenství, psychosociální podporu a

programy zaměřené na zlepšení vzdělávacích a profesních příležitostí pro matky samoživitelky a jejich děti. (Matoušek, 2010, s. 45-46)

2.3.3 Nezaměstnanost

Pokud osamocený rodič ztratí zaměstnání, může to vést k chudobě, či k finanční nestabilitě, což může ovlivnit nejen životní situaci rodičů, ale také dětí. Osamocený rodič, zejména matka, může být pro zaměstnavatele méně atraktivním kandidátem na trhu práce kvůli potřebě péče o dítě. To může omezit jejich možnosti najít a udržet zaměstnání. (Polívková a kol., 2000, in. Matoušek 2010, s. 46).

Návrat do pracovního života po mateřské dovolené může být náročný, zejména pokud matky nemají aktuální pracovní zkušenosti a dovednosti. To může omezit jejich schopnost získat zaměstnání, což má vliv na jejich ekonomickou situaci. I přes existenci právní ochrany pro rodiče po návratu z mateřské dovolené, mohou se osamocení rodiče často ocitnout na úřadech práce, pokud nemohou najít zaměstnání. To může vést k závislosti na sociálních dávkách. (Matoušek, 2010, s. 46)

2.3.4 Bytová problematika

Rozpad manželství je hlavní příčinou vzniku více než poloviny neúplných rodin. Nepříznivá finanční situace může někdy nutit bývalé manžele setrvávat ve společném bytě i po rozvodu, což může komplikovat nové uspořádání rodiny. Tato situace se stává závažnou, zejména pokud matka nemá jinou možnost kam jít a musí byt sdílet s mužem, který ji například týrá.

V kritických případech mohou neziskové organizace nabízet ubytování v azylových domech pro matky s dětmi. Azylové domy jsou často místem, kde matky s dětmi hledají útočiště před násilím a týráním. Bohužel mají často omezenou kapacitu, což může znamenat, že všechny matky s dětmi nebudou moci v takovém zařízení zůstat na dlouhou dobu. (Matoušek, 2010, s. 46-47)

Neziskové organizace, také nabízí ženám krizovou pomoc. ROSA centrum pro ženy nabízí krizovou pomoc, která je součástí jejich nového projektu ROSALIN. Je to centrum komplexní krizové pomoci pro oběti domácího a jiného genrdového násilí. Centrum je podporováno Norskými granty. Centrum disponuje celkem 15 lůžky, na kterých mohou být najednou až 3 klientky se svými dětmi. Ženy, které potřebují krizovou pomoc, mohou získat informace o možnostech a poskytování služeb na bezplatné krizové telefonní lince. Pobyt je uzavírán na dobu určitou a trvá nejdéle 7 kalendářních dní. Služba je pro ženy a jejich děti poskytována zdarma. Z důvodu

zajištění klidného a bezpečného prostředí pro ženy a jejich děti není zveřejňována adresa krizového pobytu. (ROSA centrum pro ženy)

2.4 Podpora matek samoživitelek

Matoušek (2014) klade důraz na fakt, že v EU je chudobou zasaženo 19,3 procent dětí žijících v úplné rodině, dětí, které žijí v neúplných rodinách je polovina (49,8 procent). V České republice, ale i v Evropě počet neúplných rodin stále přibývá. Zajištění dostatečných zdrojů a podpory pro tyto rodiny je klíčové, ale také je to obtížný úkol, s kterým se musí vypořádat sociální politika i sociální práce.

Je důležité, aby sociální politika a podpora samoživitelům adresovaly tato rizika a poskytovaly jim podporu, kterou potřebují, aby mohli co nejlépe vyřešit svou roli a povinnosti. Tato podpora může zahrnovat finanční pomoc, psychosociální podporu, programy zaměřené na zlepšení dovedností rodičovství a další formy pomoci. (Situace samoživitelů a samoživitelek v koronavirové krizi 2021)

Aby se problémy, které uvádím výše od Hasmanové Marhánkové (2011) zlepšily, je třeba řešit genderové nerovnosti na trhu práce, poskytovat podporu pro matky samoživitelky v oblasti vzdělání a uplatnění a poskytovat finanční pomoc a sociální služby, které mohou rodinám v nouzi pomoci. Tím by se mohlo snížit riziko chudoby matek samoživitelek a jejich dětí a přispět ke zlepšení jejich životních podmínek.

Státní sociální podpora, zahrnuje krytí nákladů na výživu a základní osobní potřeby dětí a rodin, je důležitým nástrojem pro podporu rodin v nouzi. V České republice je tato podpora upravena zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. (Sociální pomoc ze strany státu neúplným rodinám s dětmi, 2014, s. 40)

2.4.1 Dávky státní sociální podpory pro samoživitelky

Přídavek na dítě představuje základní dlouhodobé dávky poskytované rodinám s dětmi v České republice. Určitými podmínkami pro nárok na tuto dávku jsou příjem rodiny a věk dítěte. Nárok mají rodiny s příjmem, který nepřesahuje 3,4 násobek životního minima. Výše přídavku na dítě se liší podle věku dítěte a podle příjmů rodiny. Existují tři různé výše podle věku dítěte a dvě různé podle míry, základní a zvýšená, podle druhu příjmů v rodině.

Zvýšená výměra se poskytuje, pokud některý z členů rodiny má příjem z výdělečné činnosti nebo určité dávky. Tato dávka je navržena tak, aby poskytovala podporu rodinám v péči o děti a zajišťovala určitou finanční situaci v závislosti na situaci rodiny a příjmů. Výše přídavku v základní výměře činí do 6 let věku dítěte 830 Kč, od 6 do 15 let věku dítěte 970 Kč, od 15 do 26 let věku dítěte 1080 Kč. Výše

přidavku na dítě ve zvýšené výměře činí do 6 let věku dítěte 1330 Kč, od 6 do 15 let věku dítěte 1470 Kč, od 15 do 26 let věku dítěte 1580 Kč. (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Rodičovský příspěvek je poskytován rodičům, kteří pečují o své děti. Nárok má rodič, který musí po celý kalendářní měsíc, celodenně a osobně pečovat o dítě, které je nejmladší v rodině, a to do vyčerpání určité částky 300 000. Jestliže jsou nejmladšími dětmi v rodině 2 a více dětí narozených současně, je určena vyšší celková částka za rodičovský příspěvek a to 450 000. Nejdéle lze příspěvek čerpat do 4 let věku dítěte/dětí. Pokud zaniká nárok na rodičovský příspěvek z důvodu narození dalšího nejmladšího dítěte v rodině nebo z nároku na peněžitou pomoc v mateřství na další nejmladší dítě v rodině, může rodič získat jednorázovou výplatu nevyčerpané částky rodičovského příspěvku. Tímto způsobem se česká vláda snaží podporovat rodiče v péči o své děti a zlepšovat jejich sociální situaci v závislosti na rodinných potřebách a příjmech. (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Příspěvek na bydlení je dávka, kterou stát poskytuje pro podporu nákladů na bydlení pro rodinu a jednotlivce s nízkými příjmy. Nárok na příspěvek na bydlení mají vlastníci bytu, osoby užívající byt na základě služebnosti (věcného břemena), nájemci a podnájemci celého bytu. Pokud 30 % příjmů rodiny není dostatečný k pokrytí nákladů na bydlení a současně tato částka příjmů je nižší než stanovená normativní částka, rodina může získat příspěvek na bydlení. Stanovené normativní náklady určují minimální částku, kterou by rodina měla mít k dispozici na bydlení, a pokud její příjem nestačí k pokrytí této částky, vzniká nárok na příspěvek na bydlení. Tato podpora má za cíl pomoci lidem s nízkými příjmy a rodinami, které mají problémy s financováním nákladů na bydlení, a snižují finanční zátěž, která může být spojena s bydlením. (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Porodné je jednorázová dávka poskytovaná rodinám s nízkými příjmy na pokrytí nákladů spojených s narozením dítěte. Nárok na porodné má rodina, do níž se narodilo první nebo druhé živé dítě. Rodina musí splňovat podmínku, že příjem v kalendářním čtvrtletí před narozením dítěte byl nižší než 2,7násobek životního minima rodiny. Výše porodného činí 13 000 Kč pro první živé narozené dítě a 10 000 Kč při narození druhého živého dítěte. Tato dávka má za cíl poskytnout rodinám určitou finanční podporu v souvislosti s narozením dítěte, těm s nižšími příjmy, by měla usnadnit financování výdajů spojených s novým přírůstkem do rodiny. (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Pohřebné je dávka, která je poskytována osobám, které zorganizovaly pohřeb nezaopatřeného dítěte nebo které byli jeho rodiči. Nárok na pohřebné má osoba, která organizovala pohřeb nezaopatřeného dítěte, rodič nezaopatřeného dítěte, nebo osoba odpovědná za pořízení pohřbu plodu po potratu nebo po umělém přerušení těhotenství ze zdravotních důvodů. Výše této dávky je stanovena pevnou částí 5 000 Kč. Pohřebné

slouží k částečnému krytí nákladů spojených s pohřbem, jako je pohřební služba a ostatní s ním spojené náklady. (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

2.4.2 Dávky pomoci v hmotné nouzi

Príspevek na živobytí je základní příspěvek pro ty, kteří se ocitnou v hmotné nouzi a mají nedostatečný příjem. Nárok na tento příspěvek vzniká v situaci, kdy příjmy dané osoby či rodiny po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nepostačují k pokrytí životních nákladů. Částka živobytí se posuzuje individuálně pro každou osobu, ale obecně je odvozena od části existenčního a životního minima. Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi životními náklady osoby či rodiny a jejich příjmem po odečtení přiměřených nákladů na bydlení. Důležité je i zohlednění regionálních rozdílů, zejména vzhledem k rozdílným nákladům na bydlení v jednotlivých lokalitách České republiky. (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Doplatek na bydlení je druhá dávka pomoci v hmotné nouzi a ta je zaměřena na řešení nedostatku příjmu, zejména k uhrazení nákladů na bydlení, v případě, že vlastní příjmy osoby či rodiny, včetně státního příspěvku na bydlení, nestačí k pokrytí těchto nákladů. Tato dávka je poskytována vlastníkům bytu nebo osobám užívajícím byt na základě různých právních titulů. Nárok na doplatek na bydlení je podmíněn tím, že je nárok na příspěvek na živobytí. Zákon umožňuje poskytnout doplatek na bydlení v případě, že příspěvek na živobytí nebyl přiznán kvůli příjmu osob, který přesáhl částku životního minima a společně posuzovaných osob, ale nepřesáhl 1,3 násobek částky živobytí. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po uhrazení odůvodněných nákladů na bydlení (nájmu, služeb spojených s bydlením a nákladů za energii) zůstala osobě či rodině částka na živobytí. To znamená, že tento doplatek pomáhá zajistit, aby zbylé finanční prostředky pokrývaly základní životní náklady. (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Mimořádná okamžitá pomoc je určena pro osoby, které se ocitnou v naléhavých situacích, které je třeba bezodkladně řešit. Podrobně jsou situace popsány v zákoně č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Tyto dávky mají neprodleně pomoci jednotlivcům nebo rodinám v naléhavých situacích, kdy hrozí vážné následky, a pomoci jim řešit naléhavé potřeby a ohrožení základního zabezpečení a zdraví. (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

2.4.3 Finanční pomoc z oblasti nemocenského pojištění

Peněžitá pomoc v mateřství je dávka poskytovaná matkám a otcům po narození dítěte nebo převzetí dítěte do péče. V den, od kterého je dávka poskytována, musí být

osoba účastníkem nemocenského pojištění nebo musí splňovat ochrannou lhůtu. V posledních dvou letech před tímto dnem musí trvat účast na nemocenském pojištění po dobu minimálně 270 dnů. Pro OSVČ je další podmínkou účasti na nemocenském pojištění jako OSVČ po dobu alespoň 180 kalendářních dnů v posledním roce před dnem počátku podpůrčí doby. Nástup na peněžitou pomoc v mateřství se stanoví v období od počátku 8. do počátku 6. týdne před očekávaným dnem porodu. Podpůrčí doba je 28 týdnů (37 týdnů při porodu dvou a více dětí). Při převzetí dítěte do péče činí podpůrčí doba 22 týdnů (31 týdnů při převzetí dvou a více dětí zároveň). (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Ošetrovné. Nárok na ošetrovné vznikne zaměstnanci, který pečuje pro nemoc nebo úraz o dítě mladší 10-ti let nebo jinou fyzickou osobu a z toho důvodu nemůže vykonávat práci ve svém zaměstnání. Ošetrovné je možné také poskytnout osobě, která ošetřuje ženu po porodu v případě, že to její zdravotní stav vyžaduje. Nárok na ošetrovné může vzniknout současně osobě, která pečuje o zdravé dítě do 10-ti let, a to z důvodu uzavření školy či obdobného zařízení, pokud takové zařízení je uzavřeno pro nějakou nepředvídatelnou či mimořádnou událost (např. epidemie) nebo také pro nařízenou karanténu. Podpůrčí doba u ošetřovaného činí maximálně 9 kalendářních dnů, ale u osamělého rodiče pečujícího o dítě do 16 let, které ještě nepovinnou školní docházku neukončilo, může být podpůrčí doba až 16 dní. (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství je příspěvek poskytovaný zaměstnankyni, které byly z důvodu těhotenství, mateřství nebo kojení převedeny na jinou práci v důsledku tohoto převedení dosahují nižšího příjmu než před převedením. Výše příspěvku se stanoví jako rozdíl mezi denním vyměřovacím základem zjištěným ke dni, kdy došlo k převedení na jinou práci, a průměrem započtených příjmů zaměstnankyně připadající na jeden kalendářní den v jednotlivých měsících po převedení. (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Další možnosti pomoci od státu je výživné a náhradní výživné. Výživné od druhého rodiče a náhradní výživné, pokud druhý rodič neplatí, může matka požádat o náhradní výživné na ÚP ČR. Podmínka je podat žalobu na neplatiče, tzn. že předtím musí být stanoveno výživné soudem, ať už při rozvodu nebo pouze schválil soud dohodu rodičů.

2.4.4 Příspěvky od zdravotních pojišťoven

Zdravotní pojišťovny mohou poskytnout finanční podporu pro děti, které se zúčastňují letních táborů. Pokud dítě navštěvuje různé pohybové kroužky nebo sportovní aktivity, existují příspěvky, které mohou pomoci pokrýt s tím spojené náklady. Zdravotní pojišťovny mohou také poskytnout finanční pomoc pro očkování a

léčebné pobyty pro děti. Matky s diabetickými dětmi mohou žádat o finanční pomoc na nezbytné pomůcky pro péči o dítě s diabetem. Je důležité, aby matky byly informovány o těchto příspěvcích, neboť to může výrazně usnadnit jejich finanční situaci a umožnit lepší péči o děti. Zdravotní pojišťovny pravidelně aktualizují svou nabídku, a proto je užitečné pravidelně procházet tyto možnosti podpory, které mohou pomoci v každodenním životě s dětmi. (Klub svobodných matek z.s.)

Další možnou pomocí pro matky samoživitelky jsou sociální služby, jako azylové domy a intervenční centra. Hrají důležitou roli při poskytování emocionální a praktické podpory matkám samoživitelkám a rodinám v obtížných situacích. Tyto služby mají za cíl pomoci s řešením sociálních, emocionálních a praktických problémů, se kterými se matky samoživitelky často setkávají. (Zákon č. 108/2006, §57, §60)

Dále zmíním pomoc neziskových organizací. Rodiče samoživitelé, zvláště ženy, se často potýkají s různými výzvami při výchově dětí samy. Nedostatek finanční a právní podpory může ovlivnit kvalitu života těchto rodin. Významnou pomoc mohou poskytnout neziskové organizace. Neziskové organizace, jako Klub svobodných matek, Asociace neúplných rodin, Patron dětí a Šatník pro rodiče samoživitele, mohou poskytovat podporu v podobě poradenství, výměny oblečení anebo dalších nezbytných předmětů pro děti. Možnost připojení do podpůrných skupin na sociálních sítích, například na Facebooku, může být pro tyto rodiče užitečné, neboť zde mohou najít podporu, informace a sdílení zkušeností s dalšími rodiči v podobné situaci. (Neviditelní)

2.5 Postavení matek samoživitelek ve společnosti

Matky samoživitelky, ať už z důvodu rozvodu, ovdovění, odloučení v partnerství nebo absence jakéhokoli právního svazku, představují v mnoha vyspělých zemích rostoucí skupinu lidí, na kterou je potřeba reagovat prostřednictvím přizpůsobené politiky a opatření. V Evropě tvoří většinu samoživitelů ženy. Například v roce 2001 bylo průměrně 85 % samoživitelek ve věku 25 až 64 let. (Zpráva o situaci matek samoživitelek, 2011).

Dále v roce 2001 pracovalo průměrně 18 % matek samoživitelek na částečný úvazek, a celkově se 69 % matek samoživitelek zapojovalo do trhu práce. Často pracovat na částečný nebo zkrácený úvazek není dobrovolné, ale spíše je omezeno rodinnou situací, která vyžaduje jejich přítomnost u dětí. (Zpráva o situaci matek samoživitelek, 2011).

Rozdíly v poskytování podpory samoživitelům jsou pozorovatelné v Evropě. Země jižního Středomoří, jako Itálie, Portugalsko a Španělsko, se v první řadě spoléhají na rodinu samoživitele, která dobrovolně a bez nároku na peněžní vyrovnání poskytuje pomoc při výchově dítěte. Na druhou stranu, severní a severské státy, jako Francie,

Švédsko, Německo a Dánsko, poskytují matkám samoživitelkám pomoc prostřednictvím systému státní sociální podpory. (Zpráva o situaci matek samoživitelek, 2011).

Výzkumy provedené v České republice poskytují některé názory a postřehy samotných samoživitelek ohledně opatření v oblasti rodinné politiky a jejich efektivity. Výsledky studií ukazují, že mnoho těchto samoživitelek vnímá existující opatření v sociální politice, která řeší situaci osamělých matek, jako nedostatečná nebo neúčinná. Situace samoživitelek je často náročná, protože se musí spoléhat na jediný zdroj příjmu, často s omezenými možnostmi na trhu práce. Tento fakt může vést k jejich kritice současného stavu rodinné politiky, neboť se cítí finančně zranitelné a mají potřebu lepšího zajištění své životní situace. (Šťastná, 2009, s. 48-49)

Samotné matky samoživitelky vnímají finanční podporu ze strany státu jako klíčový faktor pro zlepšení své situace. Mnoho z nich považuje za vhodné, aby vyplácel vyšší dávky, aby lépe uspokojil jejich potřeby. V neúplných rodinách, kde je závislost na životě jednoho pracovního příjmu běžná, může být obtížné dosáhnout finanční stability, a tedy je pochopitelné, že finanční podpora od státu hraje klíčovou roli v jejich důsledku. V zájmu zlepšení situace samoživitelek je důležité, aby rodinná politika a sociální opatření braly v úvahu jejich specifické potřeby a obtíže. Tím mohou být matkám samoživitelkám poskytnuté nástroje a zdroje, které jim pomohou lépe zvládat svou náročnou roli a zajistit lepší kvalitu života pro sebe a své děti. (Šťastná, 2009, s. 48-49)

Matky samoživitelky se mohou setkávat s různými formami stigmatizace a diskriminace ve společnosti. To může být spojeno s nespravedlivými předsudky, které mohou vést ke stereotypním názorům o osamělých matkách. Osamělé matky jsou často velmi silné a odhodlané ženy, které se snaží poskytnout svým dětem nejlepší péči a životní prostředí, jaké mohou. Mohou čelit mnoha výzvám, a přesto se snaží plnit své rodičovské povinnosti a dosahovat svých cílů a snů. Respektování matky samoživitelky, poskytování podpory a vytváření příležitostí jsou zásadní pro to, aby tyto ženy mohly úspěšně zvládat svou rodičovskou roli. Otevřená a podpůrná společnost může přispět k tomu, aby se osamělé matky cítily izolovaně a měly přístup k potřebným zdrojům, které jim pomohou dosáhnout úspěchu a žít plnohodnotný život pro sebe a své děti. Diskriminace a stigmatizace matek samoživitelek jsou nežádoucí a kontraproduktivní. (Brown, Moran, 1997)

3 Propojení tématu s teoriemi sociální práce a etické hledisko

Pro práci s matkami samoživitelkami může být uplatněno **terapeutické paradigma** sociální práce, jak je popsáno v rámci teoretického přístupu podle Navrátila (2001, s. 14-17). Toto paradigma zdůrazňuje význam psychosociální pohody jednotlivce a skupiny a klade důraz na efektivní komunikaci mezi klientem a sociálním pracovníkem. Toto paradigma může být vhodné pro práci s matkami samoživitelkami, protože se zaměřuje na podporu rozvoje klienta a posílení jeho duševní pohody. Klíčovým nástrojem v terapeutickém paradigmatu je efektivní komunikace mezi sociálním pracovníkem a klientem.

Sociální pracovník má klíčovou roli jako terapeut při práci s matkami samoživitelkami. Sociální pracovník může poskytovat podporu v oblasti psychické pohody matce samoživitelce. To může zahrnovat řešení stresu, emoční podporu a pomoc při zvládnání psychických obtíží spojených s rolí samoživitelky. Sociální pracovník může spolupracovat s matkou samoživitelkou na mapování různých okolností, které ovlivňují její psychický stav. To může zahrnovat zkoumání sociálních, ekonomických, rodinných a dalších faktorů. Sociální pracovník může pomáhat identifikovat a posilovat silné stránky matky samoživitelky. (Navrátil, 2001)

Psychosociální výcvik a další vzdělávání poskytují sociálním pracovníkům potřebné nástroje a dovednosti pro takovou práci. Je důležité, aby sociální pracovníci byli citliví k individuálním potřebám a kontextům každé matky samoživitelky a aby byli schopni flexibilně přizpůsobit svou terapeutickou intervenci. (Navrátil, 2001)

Dalším paradigmatem je **poradenské paradigma**. Navrátil (2001, s. 188) označuje poradenské paradigma, jako sociálněprávní pomoc. Toto paradigma klade důraz na poradenství, informovanost klienta a spolupráci s dalšími odbornými službami. Klíčovým prvkem je informovanost klienta o dostupnosti služeb. Sociální pracovník nebo dobrovolník by měli klientovi poskytnout relevantní informace, aby byl schopen se lépe orientovat v systému služeb a práv.

Zahrnutí sociálního poradenství do nadace pro matky samoživitelky může být klíčové a může přinést mnoho výhod pro tyto matky samoživitelky v náročných situacích. Matky samoživitelky se často setkávají s různými náročnými situacemi, ať už jsou to finanční obtíže, problémy v rodině nebo jiné výzvy. Sociální poradenství může poskytnout nástroje pro zvládnání stresu, řešení konfliktů a hledání efektivních strategií pro řešení problémů. Vzhledem k tomu, že nadace pro matky samoživitelky má za cíl

pomáhat i v oblasti finanční podpory, mohou být poskytovány také služby finančního poradenství. To může zahrnovat plánování rozpočtu, správu dluhů, hledání možností finanční podpory a podporu v oblasti ekonomické nezávislosti. Sociální poradenství může matkám samoživitelkám pomoci při hledání zaměstnání nebo zlepšení jejich pracovních dovedností. Zařazení sociálního poradenství do nadace pro matky zajišťuje komplexní podporu pro matky samoživitelky, která je zaměřena nejen na materiální pomoc, ale i na posilování psychosociálních a praktických dovedností potřebných pro úspěšné zvládnání jejich situace. (zdroj vlastní)

Poslední je **paradigma reformní**. Toto paradigma klade důraz na analýzu a změnu sociálních struktur a systémů, které mohou přispívat k nerovnosti a diskriminaci v různých oblastech, jako jsou sociální třídy, gender nebo věkové skupiny. Sociální pracovníci pracující s tímto paradigmatem a zaměřují se na identifikaci strukturálních příčin sociálních problémů. Namísto zaměření se na jedince se snaží chápat a změnit širší systémové faktory, které ovlivňují životy lidí. (Navrátil, 2000)

Diskriminace nebo předsudky vůči matkám samoživitelkám mohou mít značný dopad na jejich schopnost najít a udržet si zaměstnání. Reformní přístup v sociální práci může být klíčovým nástrojem k podpoře těchto žen a zajištění lepších příležitostí pro návrat do zaměstnání. Nadace by mohla poskytovat odbornou přípravu matkám samoživitelkám, aby se zvýšily jejich profesní dovednosti a konkurenceschopnost na trhu práce. To může zahrnovat kurzy, workshopy a školení zaměřené na specifické dovednosti nebo obory, které jsou v poptávce na trhu práce. (zdroj vlastní)

Nabídka programů koučinku a mentorství může poskytnout matkám samoživitelkám individuální podporu a navigaci v profesním růstu. Zkušené pracovníci by mohli poskytovat rady týkající se kariérního postupu a rovnováhy mezi prací a rodinou. Reformní přístup by měl být zaměřen na změnu strukturálních překážek a vytváření prostředí, které podporuje rovnost a inkluzi pro matky samoživitelky na trhu práce. (zdroj vlastní)

3.1 Etické hledisko

Práce sociálního pracovníka s matkami samoživitelkami může vyvolat řadu etických dilemat. Proto je důležité, aby sociální pracovník dobře znal Etický kodex sociálních pracovníků České republiky. Uvedu některé příklady etických dilemat, se kterými se mohou sociální pracovníci setkat.

Nelze poskytnout dostatečnou finanční anebo materiální pomoc. Sociální pracovník stojí před rozhodnutím, kdy například organizace má finance či materiální

pomoc, kterou matka potřebuje, ale nesplňuje podmínky pro nárok pomoci. Další možnost je, že organizace nemá k dispozici dostatečné zdroje na poskytnutí nezbytné finanční nebo materiální podpory pro matky samoživitelky a jejich děti.

Sociální pracovník může uvažovat nad tím, jak maximalizovat podporu v rámci omezených zdrojů a zároveň zajistit, aby byly potřeby klientů co nejlépe splněny.

Omezený přístup k vzdělání a pracovním příležitostem. Sociální pracovník se může setkat s omezenými možnostmi v oblasti vzdělání a pracovních příležitostí pro matky samoživitelky, což může ovlivnit jejich schopnost nezávislého života.

Sociální pracovník může uvažovat nad tím, jak podporovat klientky v dosahování svých cílů vzdělání a kariéry, ačkoliv jsou omezeny společenskými nebo ekonomickými bariérami.

Vztah s klientkou a profesionální hranice. Sociální pracovník může čelit otázce, jak udržovat profesionální hranice ve vztahu s matkou samoživitelkou, zejména pokud jsou sdílené zážitky osobní nebo emocionálně náročné.

Sociální pracovník může uvažovat nad tím, jak udržet profesionální odstup a respektovat hranice vztahu tak, aby byla poskytována kvalitní služba bez nebezpečí vzniku nepřiměřených vazeb.

3.2 Propojení tématu s metodami a technikami sociální práce

3.2.1 Sociální práce s osamocenými rodiči

Sociální práce s osamocenými rodiči se zaměřuje na aktivní doprovázení a poskytování podpory osamoceným rodičům při řešení problémů vedení domácnosti, hledání pracovního místa, péči o děti a dalších výzvách, se kterými se mohou setkat. Sociální pracovníci pracují v souladu s právním rámcem, který zahrnuje zákony o sociálně-právní ochraně dětí a další relevantní právní normy. Jejichž hlavním úkolem je chránit práva dětí a poskytovat podporu rodinám v krizových situacích. Sociální pracovníci spolupracují s širokým spektrem odborníků, včetně lékařů, psychologů, pedagogů a dalších. Tato multidisciplinární spolupráce je klíčová pro poskytování komplexní podpory rodinám. Kromě spolupráce s profesionály pracujícími v oblasti sociální práce, sociální pracovníci mohou spolupracovat s nestátními organizacemi, které se zabývají problematikou dětí a rodin, aby poskytly dodatečnou podporu a zdroje. (Matoušek, 2005, s. 50-51)

Organizace "One Plus ONE Families" představuje zajímavý příklad komplexního přístupu k podpoře osamocených rodičů ze zahraničí (Skotsko). Organizace se zaměřuje na komplexní podporu osamocených rodičů, což zahrnuje pracovní-profesní poradenství, psychologickou podporu, vzdělávání a práci ve skupinách. Tento holistický

přístup umožňuje řešit širokou škálu potřeb klientů. Kromě klasického poradenství poskytuje organizace také sociální služby, informační servis pro dospělé. Organizace je otevřená všem osamoceným rodičům, a to bezplatně. Tím zajišťuje, že podpora je dostupná pro všechny, kdo ji potřebují. Organizace se snaží ovlivňovat veřejné mínění a intervnuje ve prospěch osamocených rodičů. Tento aspekt je důležitý pro změnu postojů ve společnosti a vytváření podmínek pro plnohodnotný život osamocených rodičů. (Matoušek, 2005, s. 51-52)

3.2.2 Sociální práce se skupinou

Skupinová práce je ekonomicky efektivní, protože umožňuje využití času a peněz lépe než individuální terapie. Skupinová sezení mohou zahrnovat více klientů, což může snížit náklady na poskytování služeb. Skupinová terapie umožňuje monitorování interpersonálních charakteristik mnoha problémů. Dynamika vztahů mezi členy skupiny může poskytnout důležité informace o klientech a jejich způsobu interakce. Odborníci v oblasti skupinové terapie mohou pocházet z různých profesních prostředí, jako jsou psychologové, sociální pracovníci, terapeuti, zdravotní sestry atd. To umožňuje různorodý pohled na problémy a širokou škálu odborných znalostí. Práce se skupinami vyžaduje od odborníků používání odlišných postupů než při individuální terapii. Odborníci musí být schopni spojit klienty s různými potřebami do efektivně fungující skupiny, kde mohou otevřeně probírat osobní témata. Skupinová terapie nabízí různé výhody, včetně ekonomické efektivity, psychologického vhledu a možnosti pracovat s různorodou skupinou klientů. (Mašát, 2012, s. 16-17)

4 Propojení tématu se sociální politikou

4.1 Rodinná politika

Rodinná politika je komplexní oblast, která zahrnuje širokou škálu aktivit a opatření, zaměřených na podporu a posílení rodin ve společnosti. Rodinná politika se zaměřuje na podporu přirozených funkcí rodiny a respektuje právo rodin na vlastní rozhodování. Nezaměřuje se na to, aby nahrazovala či ovlivňovala sociální role v rodině, ale naopak, snaží se vytvářet podmínky pro plnění těchto rolí. Hlavním cílem rodinné politiky je vytvoření prostředí, které je přátelské a podporuje rodiny. To zahrnuje opatření na zlepšení kvality bydlení, dostupnosti vzdělání, zdravotní péči, práci a dalších služeb. (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Podle Krebse (2015, s. 385) je hlavním cílem rodinné politiky v moderních státech zmírňování nákladů rodin při opatrování mladé generace s důrazem na realizaci principů sociální solidarity, sociální spravedlnosti a sociální garance.

Rodinná politika se snaží podporovat solidaritu v rámci společnosti, zejména v oblasti rodin. To může zahrnovat poskytování přímých finančních transakcí, které mají rodinám pomoci zvládat náklady spojené s péčí o mladé generace. Dalším cílem může být zvýšení společenské prestiže rodin a manželství. To může být podporováno různými opatřeními a iniciativami, které zdůrazňují význam rodinných hodnot. (Krebs, 2015, s. 385)

4.1.1 Nástroje podpory rodin

Přímá podpora rodin

V rámci státní sociální podpory mohou rodiny požádat o různé základní dávky, jako jsou rodičovský příspěvek, dávky pěstounské péče a pohřebné. Kromě základních dávek jsou také dávky testované, jako jsou přídavky na děti, porodné a příspěvek na bydlení. (Krebs, 2015, s. 392)

Nepřímá podpora rodin

Nepřímá podpora rodin se v České republice uskutečňuje také prostřednictvím systému odpočitatelných položek daně z příjmu fyzických osob. Tento systém umožňuje plátcům daně využívat daňových zvýhodnění, jako například slevy na dani. Matky samoživitelky mohou využívat daňové zvýhodnění na vyživované dítě, které se odečítá přímo od vypočtené daně. Daňové zvýhodnění na vyživované dítě, známé jako sleva na dani, slouží k podpoře rodičů, kteří mají nižší daňové základy. Výše této slevy závisí na počtu dětí. (Krebs, 2015, s. 392)

Nyní výše daňového zvýhodnění činí 15 204 Kč ročně na jedno dítě což je 1 267 Kč měsíčně, na druhé dítě je to 1860 Kč měsíčně a na třetí a každé další dítě je to 2 320 Kč měsíčně. (zákon č. 586/1992 Sb., zákon České národní rady o daních z příjmů, § 35c)

5 Legislativní zakotvení

Hlavním právním předpisem pro založení nadace, ve kterém najdeme náležitosti založení, vzniku a existence nadace je **zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník** (§ 306-393). Dalším legislativním rámcem, kterým by se nadace měla řídit, pokud chce poskytovat sociální služby je **zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách**. Zákon popisuje základní druhy a formy soc. služeb, sociálního poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence (zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, § 32-70). Dále je také z tohoto zákona důležité znát náležitosti pro výkon práce sociálního

pracovníka a sním i spojené vzdělávání (zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, §109-117). Zákon o sociálních službách doplňuje vyhláška č. 505/2006 Sb.

Důležité zákony týkající se finanční a jiné pomoci pro samoživitele:

Zákon č. 17/1995 Sb. o státní sociální podpoře § 1 uvádí: *„Státní sociální podporou se stát podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby dětí a rodin a poskytuje ji i při některých dalších sociálních situacích. Státní sociální podpora se ve stanovených případech poskytuje v závislosti na výši příjmu.“*

Zákon v první části vymazuje pojem: příjem rozhodný pro přiznání dávky. Dále jsou zde popsány dávky státní sociální podpory: přídavek na dítě, porodné, rodičovský příspěvek, pohřebné.

Zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi

Zákon vymezuje pojmy, které jsou důležité pro pochopení znění zákona a taky pro lepší orientaci v něm. Například kdo jsou společně posuzované osoby. Popisuje, co je to příjem a kdo jsou nezaopatřené děti a jiné. Dále jsou v zákoně rozepsané dávky a ty jsou: příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc (zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi, § 21-37).

Zákon č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu

Životní minimum a existenční minimum mají významné uplatnění v zákoně č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi. Tyto dva pojmy jsou klíčovými ukazateli při hodnocení, zda osoba či domácnost má nárok na sociální dávky nebo pomoc v hmotné nouzi. **Životní minimum** představuje minimální společensky uznanou hranici peněžních příjmů. Slouží k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb. **Existenční minimum** existuje jako další kategorie vedle životního minima. Představuje minimální hranici peněžních příjmů nezbytnou pro přežití. Může být motivací pro dospělé osoby v hmotné nouzi, když se životní minimum jeví jako nedostatečné k podpoře životního stylu vedoucího k přežití. (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách

Finanční pomoc také můžeme najít v zákoně o sociálních službách, a to konkrétně příspěvek na péči (§ 7-30). Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách § 7 uvádí: *„Příspěvek na péči (dále jen „příspěvek“) se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci podle tohoto zákona při zvládnutí základních životních potřeb osob. Náklady na příspěvek se hradí ze státního rozpočtu.“*

Dalšími užitečnými zákony jsou:

Zákon č. 187/2006 Sb. – o nemocenském pojištění

Zákon č. 251/2005 Sb. – o inspekci práce

Zákon č. 435/2004 Sb. – o zaměstnanosti

Zákon č. 262/2006 Sb. – zákoník práce

6 Vymezení zakládané NNO

Neziskové organizace hrají důležitou roli ve společnosti tím, že se zaměřují na různé společenské, kulturní, environmentální nebo charitativní cíle. Jejich hlavním rysem je to, že nejsou založeny za účelem zisku, ale na podporu veřejného blaha a realizaci určitých společenských hodnot a cílů. Neziskové organizace mohou být velmi rozmanité a působit v různých oblastech, včetně sociální pomoci, vzdělání, kultury, zdravotnictví, ochrany životního prostředí a mnoha dalších. Jejich právní forma může být různá, což zahrnuje spolky, nadace, církve a další. Neziskové organizace spoléhají na finanční podporu, kterou mohou získat z různých zdrojů, včetně dárců, grantů, sponzorů a veřejných fondů. (Salamon, 2000)

6.1 Neziskový sektor

Než definuji neziskový sektor, je důležité znát sektorové členění ekonomiky. Rozdělení ekonomiky sektorů umožňuje lepší pochopení různých druhů subjektů, které přispívají k fungování ekonomiky a poskytují různé druhy služeb a zdrojů v rámci společnosti. (Skovajsa, 2010, s. 32)

První sektor je **soukromý sektor**. Tvoří ho soukromé subjekty, které směřují ke generování zisku a jsou zaměřeny na tržní činnosti. Tyto subjekty se snaží maximalizovat své zisky, ať už jsou to korporace, malé a střední podniky nebo jednotlivci působící v rámci tržního prostředí. (Skovajsa, 2010, s. 32)

Druhý sektor je **veřejný sektor**. Tvoří ho státní instituce a veřejná správa. Hlavním cílem tohoto sektoru je poskytování služeb pro obyvatele, jako je zdravotnictví, vzdělání, obrana a další veřejné služby. Financování těchto služeb obvykle pochází z veřejných zdrojů, jako jsou daně a poplatky. (Skovajsa, 2010, s. 32)

Třetí sektor je **soukromý neziskový sektor**. Tvoří ho subjekty, které jsou soukromé, ale jejich cílem není dosažení zisku, ale spíše naplnění určitého sociálního nebo environmentálního cíle. Patří sem neziskové organizace, dobrovolnické skupiny, nadace a charitativní instituce. Tyto subjekty mohou fungovat na tržním principu, ale získané zisky jsou obvykle investovány do plnění cílů organizace. (Skovajsa, 2010, s. 32)

Poslední sektor je **sektor domácností**. Tvoří ho jednotlivci, rodiny a domácnosti. Tento sektor je zaměřen na individuální potřeby a soukromé spotřebitelské záměry.

Domácnosti představují základní jednotku vytváření poptávky a ekonomické aktivity. (Skovajsa, 2010, s. 32)

Neziskový sektor zahrnuje širokou škálu organizací, které se zaměřují na společenské, kulturní, environmentální nebo charitativní cíle, a to bez ziskových motivací. Tento sektor zahrnuje různé typy organizací, jako jsou nevládní organizace, nadace, spolky, charitativní a dobročinné organizace, a často se vyznačuje svou angažovaností v poskytování služeb a podpory různým komunitám. Neziskový sektor má často flexibilní a inovativní přístup k řešení problémů ve společnosti a může doplňovat úlohu vlády a soukromého sektoru v poskytování služeb a podpory. (Salamon, 2000)

Termín "neziskový sektor" je někdy zavádějící a nepřesný, protože některé organizace v tomto sektoru mohou dosahovat určitého zisku, a to i když jejich primárním cílem není zisková činnost. Proto je v angličtině často používán výraz "not-for-profit", což se může přeložit do češtiny jako "nezaměřené na zisk" nebo "neprofitní." Tento termín lépe vystihuje povahu organizací v tomto sektoru, které jsou zaměřeny na splnění sociálních, environmentálních nebo jiných veřejných cílů, a případný zisk, který mohou dosáhnout, není určen pro vlastní prospěch či zisk vlastníků. (Skovajsa, 2010, s. 32-33)

Neziskový sektor hraje klíčovou roli v demokratickém procesu a veřejné politice, jak na místní, tak na globální úrovni. Neziskové organizace často zastupují různé zájmy a potřeby občanů, kteří se mohou tímto způsobem účastnit tvorby politiky a rozhodování. Tyto organizace mohou provádět výzkum, lobbovat, informovat veřejnost a spolupracovat s vládními institucemi k dosažení pozitivních změn. (Salamon, 2000)

Z hlediska jednotlivců mohou neziskové organizace poskytovat širokou škálu služeb a podpory, a to nejen ve formě poradenství, vzdělávání, zdravotní péče a sociálních služeb, ale také prostřednictvím dobrovolnických příležitostí. Tyto organizace často hrají klíčovou úlohu v rozvoji občanské společnosti a podporují aktivní účast občanů ve veřejném životě. (Salamon, 2000)

Duben (1996, s. 86) uvádí že definice neziskového sektoru může být variabilní a různá z hlediska účelu, z něhož je tento sektor hodnocen. Jedná se o široký prostor organizací, které mají různé cíle, poslání a způsoby působení. Různá hlediska, jak ekonomická, politická, sociální nebo sociologická, nabízejí různé perspektivy a chápání toho, co neziskový sektor zahrnuje. Z ekonomického hlediska je to místo mezi státem a ziskovým sektorem, kde organizace nejsou primárně zaměřeny na dosahování zisku, ale na splnění sociálních nebo veřejných cílů. Z politického hlediska je to prostor mezi politikou a jednotlivými občany nebo občanskými skupinami, které mohou hájit určité zájmy. Ze sociálního nebo sociologického pohledu je to oblast mezi jednotlivými občany nebo rodinami a celou společností, kde organizace mohou poskytovat služby a podporu na základě společenských potřeb. Je důležité brát v úvahu, že různé

perspektivy a definice mohou odrážet různé úhly pohledu na neziskový sektor a jeho roli v různých oblastech společnosti.

Celkově je neziskový sektor důležitým prvkem společnosti, který má pozitivní vliv na sociální, politický a ekonomický vývoj. Pomáhá vyvážit zájmy různých skupin obyvatel, poskytuje podporu jednotlivcům a přispívá k lepšímu fungování demokracie a občanské společnosti. (Salamon, 2000)

Neziskový sektor dělíme do pěti určitých skupin: vzájemně prospěšné, veřejně prospěšné, organizační složky a příspěvkové organizace státu a samosprávných územních celků, ostatní veřejnoprávní organizace, neziskové soukromoprávní organizace typu obchodních společností. (Rektořík, 2010, s. 42-43)

Do skupiny vzájemně prospěšné přiřazujeme občanská sdružení, zájmová sdružení právnických osob a také sdružení bez právní subjektivity podle § 829–841 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Také zde patří profesní komory, které někdy provozují veřejně prospěšnou činnost. Do další skupiny patří obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy, politické strany a hnutí a také církve a náboženské společnosti. Následná kategorie obsahuje obce, kraje, svazky obcí, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových apod. Do následující skupiny náleží např. Český rozhlas a televize a pak také státní fondy. Závěrečnou kategorii reprezentují společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti a další společnosti. (Rektořík, 2010, s. 42-43)

Neziskové organizace jsou právnické osoby, které jsou definovány tím, že jejich hlavním cílem není generovat zisk pro vlastní prospěch, ale sloužit společensky prospěšným cílům. To znamená, že primárním zájmem neziskových organizací je naplnit určitý společenský, humanitární, zdravotnický, vzdělávací, kulturní nebo jiný prospěšný cíl. Neziskové organizace mohou provozovat i podnikatelskou nebo hospodářskou činnost, pokud veškerý zisk z této činnosti směřuje zpět do organizace a může sloužit na podporu jejich primárního nepodnikatelského účelu. Neziskové organizace mohou kombinovat neziskovou a podnikatelskou činnost, jim umožňuje financovat své projekty a programy a dosahovat svých společenských cílů. Důležité je, že zisk z podnikatelské činnosti organizace neslouží k obohacení jednotlivců, ale na podporu společenského dobra a dosažení jejich neziskového poslání. (Svět neziskovek, 2023)

6.2 Nadace

Moderní pojetí nadací se objevilo na počátku 20. století se založením Rockefellerovy nadace v roce 1913. Od té doby nadace stále více převládají a jejich role

a účel se postupem času vyvíjely. Dnes jsou nadace zapojeny do široké škály činností, včetně vzdělávání, zdravotní péče, zmírňování chudoby a ochrany životního prostředí.

Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, § 306, odstavec 1 uvádí: „*Zakladatel zakládá nadaci k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu. Účel nadace může být veřejně prospěšný, spočívá-li v podpoře obecného blaha, i dobročinný, spočívá-li v podpoře určitého okruhu osob určených jednotlivě či jinak.*“ Dále tento zákon v § 306, odstavec 2 udává: „*Zakazuje se založit nadaci za účelem podpory politických stran a hnutí nebo jiné účasti na jejich činnosti. Zakazuje se založit nadaci sloužící výlučně výdělečným cílům. Plní-li nadace zakázaný účel, soud ji i bez návrhu zruší a nařídí její likvidaci.*“

Nadace jsou založeny s dlouhodobým cílem podpory konkrétního společenského prospěšného účelu nebo oblasti. Věnují se systematickému financování projektů a programů, které souvisí s jejich stanoveným posláním. Jejich financování často pochází z vlastního majetku nebo dlouhodobých grantů. (Svět neziskovek, 2023)

Nadace je právnická osoba zřízená za účelem dosahování společenských nebo hospodářských užitečných cílů. Účel nadací může být buď veřejně prospěšný (například podpora vzdělání, zdravotní péče, ochrana životního prostředí) nebo dobročinný (například pomoc lidem v nouzi, postiženým, nebo starším občanům). Nadace nejsou zaměřeny na přímou pomoc, ale jsou zaměřeny na pomoc poskytovanou prostřednictvím finanční podpory a grantů. Nadace mohou pořádat benefiční akce, vydávat publikace, provádět jiné činnosti, které slouží k propagaci a podpoře jejich účelu. Nadace jsou často klíčoví hráči v oblasti filantropie a charitativních aktivit, a mohou pomoci zlepšit různé aspekty společnosti a podporovat rozvoj v mnoha oblastech. (ProfiNeziskovky)

Legislativní ukotvení nadací u nás prošlo významným vývojem, zejména s přijetím samostatného zákona o nadacích a nadačních fondech v roce 1997. Tento zákon poskytl nadacím jasný právní rámec pro jejich činnost a zavedl regulaci pro zakládání a řízení nadací. Dále sektor nadací podlehl změně s účinností nového občanského zákoníku v roce 2014, což mělo významný dopad na celý neziskový sektor. Nadace hrají klíčovou roli v oblasti filantropie, charitativních aktivit a podpory různých společenských cílů. I když představují pouze 1 % ze všech českých neziskových organizací, mohou mít významný vliv na různé aspekty společnosti a pomáhat naplňovat různé společensky prospěšné účely. (Fórum Dárců)

6.3 Založení a vznik nadace

Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, § 309, odstavec 1, 2, 3, 4 uvádí: „*Nadace se zakládá nadační listinou, kterou může být zakládací listina nebo pořizení*

pro případ smrti. Zakládací listinu nadace pořizuje jedna osoba nebo více osob. Stojí-li na straně zakladatele nadace více osob, považují se za zakladatele jediného a v záležitostech nadace musí jednat jednomyslně; odmítá-li některá z těchto osob souhlas bez vážného důvodu udělit, nahradí jej k návrhu kterékoli z ostatních zakládajících osob svým rozhodnutím soud. Nadační listina vyžaduje formu veřejné listiny.“

Dle zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, § 310: „Zakládací listina nadace obsahuje alespoň

- a) název a sídlo nadace,*
- b) jméno zakladatele a jeho bydliště nebo sídlo,*
- c) vymezení účelu, pro který se nadace zakládá,*
- d) údaj o výši vkladu každého zakladatele,*
- e) údaj o výši nadačního kapitálu,*
- f) počet členů správní rady i jména a bydliště jejich prvních členů a údaj, jakým způsobem členové správní rady za nadaci jednají,*
- g) počet členů dozorčí rady i jména a bydliště jejich prvních členů, případně, není-li dozorčí rada zřizována, jméno a bydliště prvního revizora,*
- h) určení správce vkladů a*
- i) podmínky pro poskytování nadačních příspěvků, případně okruh osob, jimž je lze poskytnout, nebo okruh činností, jež nadace může vzhledem k svému účelu vykonávat, anebo určení, že tyto náležitosti stanoví statut nadace.“*

Při zakládání nadace je třeba mít dostatek finančních prostředků, protože minimálně výše nadační jistiny je dle zákona 500 tisíc korun. To znamená, že zakladatelé musí poskytnout minimální finanční základnu pro nadaci, aby mohla být založena. Tato částka slouží k financování činnosti nadace a k dosahování jejích cílů. (Svět neziskovek, 2023)

Hlavními a důležitými řídicími orgány nadace jsou správní rada, dozorčí rada a revizor. Všechny jsou předurčené zákonem, ale další orgány lze vytvořit uvedením do nadační listiny nebo do regule nadace. Správní rada je legislativně vymezena jako statutární orgán nadace, který musí mít alespoň tři členy. Stará se o vlastnictví nadace, řídí její aktivity a posuzuje problémy. Dozorčí rada disponuje úlohou kontrolního orgánu nadace. (Deverová, 2008)

7 Projekt – založení Nadace pro matky samoživitelky

7.1 Cíl projektu

Cílem projektu je založení neziskové organizace. Konkrétní forma neziskové organizace je nadace, která má za úkol nalezení finančních, materiálních a odborných zdrojů pro matky samoživitelky a jejich rodiny. Nadace má za cíl pomáhat matkám samoživitelkám získat finance na zajištění chodu domácnosti a s tím i spojené náklady na bydlení. Z teoretické části mé práce je dost značné, že matky samoživitelky se mohou ocitát v chudobě, a to má dopad i na jejich děti. Proto bych se v rámci zakládání nadace chtěla zaměřit i na získávání financí pro děti a jejich potřeby. Jako jsou obědy ve školách/školkách, tábory, volnočasové aktivity (kroužky).

Dále součástí organizace bude i kariérové poradenství. Poradenství budou zajišťovat koučky a mentorky, které budou poskytovat jak krátkodobé, tak i dlouhodobé kurzy a workshopy pro matky samoživitelky, které mají problém se po mateřské dovolené navrátit zpět na trh práce, poradenství bude zpřístupněno i ostatním matkám samoživitelkám, které mají problém s hledáním pracovního místa.

Cílem tedy je založení nadace, která reaguje na potřeby matek samoživitelek. Tento projekt může vést k efektivní a dlouhodobé podpoře matek samoživitelek a jejich dětí. Dále jim také může pomáhat zlepšovat jejich životní situaci a zvyšovat kvalitu jejich života. Nadace by měla poskytovat finanční prostředky, poradenství, zdroje a programy zaměřené na podporu a pomoc v různých oblastech, jako je hledání práce, sociální podpora, vzdělávání nebo zajištění péče o děti.

7.2 Popis a analýza potřeb cílové skupiny

Přímou cílovou skupinou tohoto projektu jsou matky samoživitelky, které se ocitly v nepříznivé životní situaci a neumí si samy pomoci. Matky samoživitelky jsou ženy, které vychovávají své děti samy, bez přítomnosti dalšího rodiče v domácnosti. Tato skupina zahrnuje ženy všech věkových kategorií, z různých socioekonomických pozadí a s různým množstvím dětí. Do cílové skupiny matek samoživitelek patří ženy, které jsou rozvedené, vdovy nebo se nikdy neprovdaly, ale vychovávají děti samy. Matky samoživitelky mohou být v různých sociálních situacích. Některé mohou mít stabilní zaměstnání a dostatek finančních prostředků, zatímco jiné mohou bojovat s finančními prostředky a nezaměstnaností. Některé matky samoživitelky mohou mít podporu rodiny, přátel a komunity, zatímco jiné se mohou cítit izolovány a nemít dostatek sociální opory. Samoživitelství může být spojeno s finančními výzvami, nedostatkem podpory, stigmatizací a nedostatečným přístupem k práci nebo vzdělání.

Tato skupina potřebuje pomoc prostřednictvím podpory ve formě sociálních služeb, finanční pomoci, poradenství v právních záležitostech nebo zajištěním zaměstnání. Často musí matky samoživitelky řešit otázky zdravotní péče pro sebe a své děti bez dostatečné podpory.

Do mého projektu, bych chtěla zahrnout ženy, které hledají způsoby, jak zlepšit svou situaci a situaci svých dětí a hledají podporu k dosažení zlepšení životní úrovně své i svých dětí.

V letech 1991 až 2001 došlo k výraznému nárůstu počtu neúplných rodin v České republice. Počet těchto rodin stoupl z 434 tisíc v roce 1991 na 576 tisíc v roce 2001, což představuje výrazný nárůst o 142 tisíc neúplných rodin během tohoto desetiletí. Tento počet neúplných rodin může být důsledkem změn v rodinných vzorcích, včetně větší míry rozvodovosti a změn v postojích k tradičním rodinným strukturám. (Český statistický úřad, 2003) V roce 2011 se počet neúplných rodin snížil na 570 tisíc. (Palonciová, 2019, s. 16)

Ze sčítání lidu z roku 2021 můžeme hovořit o tom, že situace se samoživitelstvím je stále aktuální. V tomto roce bylo v České republice celkem 508 590 neúplných rodin a z toho osamělých matek bylo 431 530. (Český statistický úřad, 2021)

Změny v počtu neúplných rodin v České republice ukazují na vývoj v rodinných vzorcích během posledního desetiletí. Nárůst počtu neúplných rodin v letech 1991 až 2001 byl významný. Nakonec došlo k poklesu počtu neúplných rodin od roku 2001, ale v roce 2019 bylo stále 404 tisíc neúplných rodin. Z výsledků sčítání lidu v roce 2021 vidíme, že počet neúplných rodin v České republice zůstává vysoký a většinu osamělých rodičů tvoří osamělé matky. Toto ukazuje, že problém neúplných rodin a osamělých matek stále zůstává aktuální a má významný vliv na českou společnost. Je důležité, aby byla věnována pozornost těmto rodinám a řešení jejich specifických potřeb. (Český statistický úřad, 2021)

Odhadovaný počet příjemců může být odvozen z počtu neúplných rodin uvedených v datech Českého statistického úřadu, ten uvádí že v roce 2021 bylo v Olomouci 11 558 neúplných rodin. (Český statistický úřad, 2021) Nicméně je důležité mít na paměti, že každá neúplná rodina může mít různý počet dětí a každé dítě může potřebovat jinou míru podpory. Záleží také na konkrétních potřebách a situacích jednotlivých rodin.

Projekt má potenciál pomoci mnoha lidem v Olomouci. Přínos pro komunitu bude hodnotný a může mít významný sociální dopad. Nadace pro matky samoživitelky ponese název Nenechme v tom mámy samotné.

Potřeby matek samoživitelek jsou různorodé. Z teoretické části, kde jsem popisovala rizika samoživitelství, uvedu potřeby, které souvisí s cílem nadace. Jako jednu z prvních potřeb, uvedu potřebu sociální podpory. Často se matky samoživitelky ocitnou v situaci, kdy jim rodina nemůže z různých důvodů pomoci, a proto je důležitá

rozmanitá podpora ze strany odborníků. Matky samoživitelky zůstávají mnoha výzvám vystaveny samy. V takových situacích pro ně může být zásadní podpora rodiny, přátel, odborníků a sociálních služeb. Tato pomoc může zahrnovat jak finanční podporu, tak i emocionální oporu. Je důležité, aby matky samoživitelky měly přístup k informacím a zdrojům, které jim pomohou zlepšit jejich životní situaci. Zajištění spolupráce mezi odborníky a poskytováním potřebných informací může matkám samoživitelkám velmi pomoci.

Další potřebou matek samoživitelek je finanční stránka. V teoretické části ne jeden autor uvádí jako riziko samoživitelství finanční obtíže. Často mají matky samoživitelky problémy se zaměstnáním a s tím úzce souvisí finance. Pro matku samoživitelku je důležité zajištění dostatečných finančních prostředků pro její zabezpečení a zabezpečení jejích dětí, včetně řešení finanční obtíží a správy rodinných financí.

Zlepšení situace matek samoživitelek souvisí s kvalitou života, a to se může zlepšit v návaznosti na potřeby bezpečí a jistoty, potřebu sociální role a pozice ve společnosti. Potřeba zajištění bezpečného bydlení, finanční stability a jistoty pro matky samoživitelky a jejich děti.

Nepřímí příjemci projektu

Projekt v první řadě přispívá k rozšíření sítě sociálních služeb ve městě Olomouc, kde je projekt realizován. Nepřímým příjemcem může být město Olomouc, protože získává rozšíření sociálních služeb, což může vést k úlevě od sociálních problémů spojených s tématem samoživitelství. Město může také spolupracovat s nadací na organizaci workshopů pro matky samoživitelky.

Ostatní organizace a také sociální pracovníci, kteří se věnují této problematice, mohou být také nepřímými příjemci projektu, protože projekt může poskytovat užitečné informace, osvědčené postupy a zkušenosti, které mohou využít ve své práci. Tímto způsobem může projekt přispět k posílení celkového úsilí o řešení této problematiky ve městě.

Projekt může mít pozitivní dopady na více než jen jednu organizaci a může přinést významné sociální a komunitní přínosy v Olomouci.

Mezi nepřímé příjemce můžeme řadit i širší rodinu matky samoživitelky. Širší rodina může hrát důležitou roli v poskytování podpory matce samoživitelce a jejím dětem. Rodina může být emocionální nebo praktickou oporou pro matku a děti v obtížných situacích. Také může existovat situace, kdy matka samoživitelka a její děti potřebují podporu od rodiny, a v takových případech může rodina hrát aktivní roli v řešení těchto potřeb.

7.3 Klíčové aktivity a indikátory

První klíčová aktivita je přípravná fáze projektu a následné vypracování projektu

Tato klíčová aktivita představuje základní krok k založení nadace pro matky samoživitelky. Přípravná fáze projektu a vypracování projektu jsou klíčové kroky, které zahrnují několik dílčích činností. V rámci této aktivity je zásadní podrobněji popsat proces založení nadace, zejména v kapitole 6.3., která se věnuje zakládací listině. Důraz je kladen na splnění všech náležitostí stanovených platným právním rámcem, zejména podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 310.

Indikátor: Nadační (zakládací) listina (včetně všech náležitostí, které musí obsahovat dle zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, § 310)

Indikátor měří úspěch této klíčové aktivity prostřednictvím důkladně připravené nadační listiny. Nadační listina musí obsahovat veškeré náležitosti vyžadované platným právním předpisem, konkrétně podle občanského zákoníku. Mezi klíčové body patří jasně formulovaný účel nadace, stanovy, pravidla pro řízení nadace, seznam zakladatelů, orgány nadace a jejich pravomoci, pravidla pro rozdělování finančních prostředků, a další relevantní informace.

Zajištění, že nadační listina obsahuje všechny požadované prvky, je klíčové pro úspěšné založení nadace. Kompletní dokumentace je nezbytná pro následné oficiální schválení nadace a její právní uznání. Efektivní přípravná fáze a kvalitně vypracovaná nadační listina jsou základními pilíři, na kterých stojí celý projekt založení nadace pro matky samoživitelky.

Druhá klíčová aktivita je personální obsazení

Obsazení pracovních pozic sociálními pracovníky a pracovníky v oblasti sociálních služeb. Každý pracovník, který bude obsazen na těchto pozicích, ponese zodpovědnost za svou oblast profesionální činnosti a oblast kompetencí. To znamená, že pracovníci budou mít specifické úkoly a povinnosti spojené s poskytováním sociálních služeb a péčí v rámci svého pracovního postavení. Tato aktivita zdůrazňuje důležitost jasného určení rolí a povinností pracovníků v sociálních službách. Každý pracovník by měl být kompetentní v oblasti, ve které pracuje, a měl by nést zodpovědnost za kvalitní poskytování služeb a péče klientům, kteří se na něj spoléhají. Tímto způsobem může být zajištěna efektivní a kvalitní práce v oblasti sociálního a humanitárního sektoru.

Tato klíčová aktivita je klíčovým prvkem úspěšného provozu nadace, protože kvalifikovaný a angažovaný personál je klíčovým faktorem pro poskytování kvalitních sociálních služeb.

Indikátor: Existence právně závazných pracovních smluv pro všechny obsazené pracovní pozice. Pracovní smlouvy s přesným určením pracovních pozic, náplně práce a odpovědností.

Pracovní smlouvy s přesným určením pracovních pozic a náplní práce jsou důležitým dokumentem, který definuje očekávání, role a odpovědnosti každého člena týmu. Tímto způsobem může být zajištěna efektivní a profesionální péče o klienty nadace.

Třetí klíčová aktivita je vyhledávání zdrojů financování

Tato fáze projektu se zaměřuje na aktivní hledání potenciálních zdrojů financování, včetně dárců, dotací a příspěvků. Úspěch této aktivity závisí na efektivním identifikování a oslovování potenciálních partnerů. Klíčové kroky této aktivity:

Analýza finančních potřeb: Stanovení konkrétních finančních potřeb pro založení a provoz nadace. Identifikace rozpočtu projektu, zahrnujícího náklady na personál, provoz, a sociální služby.

Identifikace dárců a dotací: Vytvoření seznamu potenciálních dárců, grantových organizací a nadací. Analýza kritérií a priorit jednotlivých dárců.

Vytváření dokumentů pro žádosti: Vypracování kvalitních žádostí o dotace nebo příspěvky. Příprava prezentací a informačních materiálů o projektu.

Kontaktování potenciálních dárců: Aktivní oslovení potenciálních dárců prostřednictvím e-mailů, dopisů a telefonických hovorů. Organizace schůzek s dárci pro prezentaci projektu a detailní diskuzi.

Indikátor: Dokumenty s žádostmi o dotace/ příspěvky. Úspěšné vypracování a podání dokumentů s žádostmi o finanční podporu. Schůzky s potencionálními dárci. Počet a kvalita schůzek s potenciálními dárci pro prezentaci projektu a jednání o finanční podpoře.

Tato klíčová aktivita hraje klíčovou roli v zajištění finančních prostředků pro projekt. Úspěšné získání dotací a příspěvků od dárců je kritické pro udržení a rozvoj nadace pro matky samoživitelky. Pravidelná aktualizace seznamu potenciálních dárců a systematický přístup k vyhledávání finančních zdrojů jsou klíčové pro dlouhodobou udržitelnost projektu.

Čtvrtá klíčová aktivita je začátek poskytování služby

Tato fáze projektu se zaměřuje na úspěšný spuštění služeb poskytovaných nadací pro matky samoživitelky. Před samotným zahájením poskytování služby je nezbytné provést účinnou propagaci a vytvořit dostatečné povědomí o nadaci. Klíčové kroky této aktivity:

Propagace nadace:

Vytvoření webových stránek: Založení oficiálních webových stránek nadace obsahujících informace o cílech, misi, službách a kontaktních údajích.

Design stránek by měl být přehledný, atraktivní a přizpůsobený potřebám cílové skupiny.

Natočení propagačního spotu: Vytvoření krátkého propagačního videa prezentujícího nadaci, její poslání a význam pro matky samoživitelky. Sdílení propagačního spotu na online platformách, včetně sociálních médií.

Online a Offline Propagace: Aktivní propagace nadace na sociálních sítích, včetně pravidelných aktualizací a sdílení relevantních obsahů. Distribuce tištěných propagačních materiálů, jako jsou letáky a plakáty, ve vybraných lokalitách.

Zahájení Poskytování Služby:

První kontakty s klienty: Přijímání prvních dotazů a žádostí od potenciálních klientů prostřednictvím webových stránek, e-mailu nebo telefonu. Poskytování informací o službách a možnostech podpory pro matky samoživitelky.

První sociální služby: Zahájení poskytování sociálních služeb a péče pro matky samoživitelky dle stanovených programů a plánu. Zajištění adekvátní komunikace s klienty a pravidelné monitorování kvality poskytovaných služeb.

Indikátor: Úspěšné spuštění webových stránek, zveřejnění propagačního spotu a oznámení o zahájení poskytování služeb.

Tato klíčová aktivita hraje klíčovou roli v procesu zavádění nadace do praxe a poskytování podpory pro matky samoživitelky. Efektivní propagace je nezbytná pro přilákání potenciálních klientů a budování důvěry vůči nadaci. Úspěšné zahájení poskytování služeb je indikátorem pro úspěch této aktivity a naplňuje hlavní cíle projektu.

Pátá klíčová aktivita je evaluace

Tato fáze projektu se zaměřuje na systematické zhodnocení výkonu nadace a dosažení stanovených cílů. Evaluace je klíčovým nástrojem pro získání zpětné vazby od klientů a posouzení účinnosti poskytovaných služeb. Evaluace je zásadní pro udržení kvality poskytovaných služeb a prokázání přínosů nadace v oblasti podpory matkám samoživitelkám. Získané informace mohou být využity ke strategickým rozhodnutím a optimalizaci působení nadace.

Indikátor: Sledování procentuálního podílu klientek, kterým poskytnutá podpora nadace přispěla k zlepšení jejich sociální situace.

7.3.1 Harmonogram – Ganttův diagram

Harmonogram projektu zahrnuje pět klíčových aktivit, je důležitým nástrojem pro správu projektu a plánování jeho postupu. První klíčová aktivita je přípravná fáze projektu a vypracování projektu. Tato fáze byla zahájena v říjnu 2023 a bude zahrnovat plánování a přípravu projektu, včetně stanovení cílů, strategií a rozpočtu. Druhá klíčová aktivita je personální obsazení. Tato klíčová aktivita zahrnuje obsazení pracovních pozic sociálními pracovníky a pracovníky v sociálních službách. Bude započata po dokončení přípravné fáze a vypracování projektu. Třetí klíčová aktivita je vyhledávání zdrojů financování. Tato aktivita se bude provádět současně s předchozími fázemi a bude zahrnovat hledání finančních zdrojů pro projekt. Čtvrtá klíčová aktivita je začátek poskytování služby. Tato klíčová aktivita zahrnuje spuštění samotného poskytování služeb matkám samoživitelkám. Pátá klíčová aktivita je evaluace. Evaluace je důležitou fází projektu a bude zahrnovat hodnocení jeho úspěšnosti a dopadu. Tato aktivita bude prováděna po zahájení poskytování služeb.

	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
KA1													
KA2													
KA3													
KA4													
KA5													

Tabulka 1: Ganttův diagram klíčových aktivit, zobrazující data od 10/23 do 10/24

7.4 Průzkum nadací ve městě Olomouc

V Olomouci jsou čtyři organizace, které pomáhají matkám samoživitelkám. Charitou Olomouc je zřízen Domov pro ženy a matky s dětmi. Posláním Domova pro ženy a matky s dětmi je zcela důležité a cílené na podporu žen, matkám s nezletilými dětmi a těhotným ženám v obtížných sociálních situacích. Tato organizace si klade za cíl pomáhat těmto ženám, když se ocitnou bez bydlení, jsou ohroženy domácím násilím nebo čelí jiným závažným sociálním problémům. (Statutární město Olomouc)

Další službou zřízenou Charitou Olomouc je Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi. Posláním organizace je poskytování podpory rodinám s dětmi do 18 let, těhotným ženám a osobám usilujícím o navrácení dítěte do péče je zaměřeno na zlepšení života těchto rodin a jednotlivců v obtížných situacích. Hlavním cílem této služby je podpora a zvýšení aktivity, samostatnosti a celkové schopnosti rodin řešit problémy, které mohou negativně ovlivňovat jejich fungování. (Charita Olomouc)

Poslední službou, která také spadá pod Charitu Olomouc je Centrum materiální pomoci. Centrum materiální pomoci zprostředkovává potravinovou a materiální pomoc jednotlivcům a rodinám v nouzi, hraje významnou roli v podpoře těch, kteří se ocitli v obtížné životní situaci. Tato organizace umožňuje zapojení veřejnosti a dobrovolníků prostřednictvím darování ošacení, domácích a kuchyňských potřeb a potravin. (Charita Olomouc)

Nadace Malý Noe pomáhá převážně dětem, kteří žijí anebo vyrůstají bez náležité rodičovské péče, ať už z důvodu úmrtí, opuštění, týrání, zneužívání nebo jiných hrozeb pro jejich život a zdraví. Nadace rovněž zaměřuje svou pozornost na zdravotně znevýhodněné děti, které vyrůstají v náležité rodičovské péči, ale jejich rodiny nemají dostatek finančních prostředků na krytí nákladů spojených s léčbou jejich zdravotních potřeb. (Nadace Malý Noe)

7.5 Management rizik

První riziko může být nízký zájem o službu.

Matky samoživitelky mohou mít nedostatečné informace o dostupných službách. Nedostatek informací může vést k nejistotě ohledně toho co organizace nabízí. Nedostatek informací o nadaci pro matky samoživitelky může způsobit, že tyto ženy nemají povědomí o existenci vhodných programů nebo podpůrných organizací, které jsou jim k dispozici. To může vést k neochotě nebo nedůvěře k využití těchto služeb. Obavy z nedostatečného porozumění, neznalosti toho, jaké konkrétní služby mohou být poskytnuty a jak by mohly pomoci, mohou také hrát roli při rozhodování se pro nevyužití těchto služeb.

Návrh preventivního opatření

Propagace služby prostřednictvím sociálních sítích, banerů po městě, letáčků, krátká videa/reklamy.

Druhé riziko může být nedostatek financí pro provoz nadace

Nedostatek financí může znamenat, že nadace nebude schopna poskytovat plnou škálu služeb a podpory, kterou by si přála. To může ovlivnit schopnost organizace naplnit své poslání a pomoci těm, kteří ji potřebují.

Návrh preventivního opatření

Vytvořit finanční plán, nespoléhat se na jeden zdroj financování, různorodost finančních. Aby se snížilo riziko nedostatku financí, nadace by měla mít pečlivě vypracovaný finanční plán a strategii pro zajištění dlouhodobé udržitelnosti. To může zahrnovat různé způsoby získávání financí a zajištění rozmanitého financování, aby se minimalizovalo riziko závislosti na jediném zdroji financování.

Třetí riziko může být nedostatečný počet zájemců o službu

Nedostatečný počet zájemců o služby může být rizikem, které ovlivňuje schopnost naplnit poslání a cíle nadace. Pokud není dostatečný zájem o poskytované služby, nadace může mít omezený dosah a dopad na cílovou skupinu. To může znamenat, že nedokáže efektivně poskytovat podporu a pomoc těm, kteří ji potřebují.

Návrh preventivního opatření

Organizace by měla provádět průzkum trhu a analýzu potřeb cílové skupiny. Důležité je také zapojení komunity a propagace služeb organizace, aby byly známé a dostupné pro ty, kteří by mohli mít zájem. Flexibilita a schopnost reagovat na měnící se potřeby cílové skupiny mohou pomoci přizpůsobit nabízené služby a zvýšit zájem o ně. Také je důležité poskytovat kvalitní služby a reagovat na zpětnou vazbu, aby byly služby co nejlépe přizpůsobeny potřebám uživatelů.

Čtvrté riziko minimum pracovníků v nadaci

Pokud je nedostatek pracovníků, organizace může mít omezený dosah a náročnější práci s klienty. To může ovlivnit kvalitu poskytovaných služeb a schopnost organizace reagovat na potřeby cílové skupiny. Stávající pracovníci mohou být vystaveni zvýšenému pracovnímu tlaku a přetížení, což může mít negativní vliv na jejich pohodu a výkon. To může vést k syndromu vyhoření.

Návrh preventivního opatření

Měla by být prováděna strategická analýza potřeb pracovníků a vytvořen plán, jak získat a udržet kvalifikované pracovníky. Organizace by měla aktivně pracovat na nábore nových pracovníků a na rozvoji stávajícího personálu. To zahrnuje školení, rozvoj dovedností a podporu zaměstnanců v jejich pracovním růstu. Organizace by mohla hledat možnosti spolupráce s jinými neziskovými organizacemi nebo dobrovolníky, aby zvýšila svou kapacitu.

7.6 Výstupy a výsledky projektu

Jedním z hlavních výstupů projektu je založení nové nadace, která bude moci plnit své poslání a poskytovat podporu matek samoživitelek a jejich dětí. K výstupům projektu patří, také reklamy a marketingové materiály, které budou sloužit k propagaci nadace a informování veřejnosti o její činnosti.

Klíčovým výsledkem projektu je snížení sociálního znevýhodnění a nepříznivé situace, kterou čelí matky samoživitelky a jejich děti. To může zahrnovat zlepšení jejich bydlení, zajištění základních potřeb a podporu při řešení jejich problémů. Projekt by měl také přispět k začleňování matek samoživitelek na trh práce prostřednictvím podpory při hledání zaměstnání, vzdělávání a rozvoji dovedností.

Celkově lze říci, že projekt má ambiciózní cíle a jeho výstupy a výsledky mají potenciál mít pozitivní dopad na životy matek samoživitelek a jejich dětí v Olomouci.

7.7 Popis přidané hodnoty projektu

Klíčové aktivity projektu, které směřují k založení nové nadace pro matky samoživitelky, mají pozitivní cíle a potenciál pro řešení sociálního vyloučení a snížení nezaměstnanosti u matek samoživitelek v Olomouci. Projekt se zaměřuje na podporu této zranitelné skupiny. Projekt může poskytovat důležité služby a podporu matkám samoživitelkám, což jim pomůže zlepšit svou sociální situaci a zamezit sociálnímu vyloučení. Projekt může poskytovat podporu při hledání zaměstnání, odborného vzdělávání a rozvoji dovedností, což může zvýšit jejich šance na trhu práce. Poskytování materiální a finanční podpory může přispět k redukci chudoby mezi matkami samoživitelkami a jejich dětmi. Projekt založení nadace pro matky samoživitelky má potenciál mít pozitivní vliv na životy těchto žen a jejich dětí, a přispět k řešení některých sociálních problémů, kterým čelí.

7.8 Rozpočet projektu

Rozpočet projektu je klíčovým nástrojem pro plánování a správu finančních prostředků projektu. I když odhadování rozpočtu pro první rok fungování nadace může být obtížné, je důležité, aby byl co nejrealističtější a zohledňoval potřebné náklady a zdroje financování.

Tabulka 2: odhadované náklady projektu

Náklady	
Spotřeba materiálu	310 000
Energie	18 000
Vydané dary	89 000
Propagace	38 000
Daň, poplatky	214 000
Mzdové náklady	1 876 000
Ostatní náklady	93 000
Odpisy	183 000
Celkem náklady	2 821 000

Tabulka 3: odhadované výnosy projektu

Výnosy	
Vlastní zdroje	
Vlastní vklad	625 000
Cizí zdroje	
Granty	987 653
Příspěvky od drobných dárců	246 789
Příspěvky sponzorů	345 789
Dotace	890 765
Ostatní příjmy	32 000
Celkem výnosy	3 127 996

7.9 Logframe projektu

Tabulka 4: Logframe projektu

	Logika intervence	Objektivní ověřitelné ukazovatele úspěchu	Zdroje a prostředky pro ověření	Předpoklady a rizika
Záměr projektu	Zlepšení nepříznivé situace matek samoživitelek a jejich dětí. Poskytnutí adekvátní pomoci v návaznosti na jejich potřeby.	Nadace reaguje na potřeby matek samoživitelek a jejich dětí.	Evaluace	
Cíle projektu	Založení nové NNO, která řeší problémy cílové skupiny	Naplňování cílů, plnění klíčových aktivit, plnění harmonogramu	Zakládací listina nadace	Zájem o nadaci, riziko nedostatek finančních zdrojů na chod nadace, nedostatek pracovníků
Výstupy projektu	Vyhodnocení projektu v rámci evaluace	Založení nadace, která bude bezpečným a důvěrným místem pro matky samoživitelky	Evaluace	Malý počet zájemců o službu
Klíčové činnosti	Přípravná fáze, personální obsazení, vyhledávání zdrojů financování, začátek poskytování služby, evaluace	Naplnění klíčových aktivit	Harmonogram	Následná spolupráce města Olomouce a ostatních organizací

Závěr

Samoživitelství, ačkoliv historicky provází lidskou společnost, stále zůstává fenoménem spojeným s mnoha výzvami, kterým čelí zejména matky samoživitelky. Tyto ženy se denně potýkají s očekáváními a tlaky, které často převyšují jejich individuální schopnosti. Zejména v oblasti pracovního uplatnění jsou matky samoživitelky vystaveny riziku diskriminace a častokrát čelí finančním obtížím, které se mohou projevit v jejich životním standardu.

V rámci této bakalářské práce bylo prozkoumáno a analyzováno téma matek samoživitelek a samoživitelství, jež se ukázalo být nesmírně aktuální a významné v současné společnosti.

V teoretické části práce bylo provedeno detailní zkoumání problematiky samoživitelství, včetně definice pojmu, příčin vedoucích k této situaci, rizik spojených s samoživitelstvím a dostupných forem podpory pro matky samoživitelky. Součástí bylo také propojení tématu s teoriemi sociální práce, etickým hlediskem a legislativním zakončením. Teoretická část tak poskytuje solidní základ pro pochopení problematiky a navržení konkrétních opatření.

V praktické části byl poté představen konkrétní projekt založení nadace pro matky samoživitelky. Projekt obsahuje jasně definované cíle, analýzu potřeb cílové skupiny, klíčové aktivity, management rizik, průzkum existujících nadací, výstupy a výsledky projektu, popis přidané hodnoty, rozpočet a logframe projektu.

Na základě teoretické části, která se zaměřila na širokou škálu aspektů spojených s samoživitelstvím, byl stanoven hlavní cíl práce – navrhnout projekt založení neziskové organizace (nadace), která by poskytovala podporu a pomoc matkám samoživitelkám a jejich rodinám. Nadace pro matky samoživitelky má za cíl poskytnout potřebnou podporu a pomoc. Založení takové nadace je krokem správným směrem, ale její úspěch a skutečný přínos pro matky samoživitelky bude záviset na aktivním zapojení a podpoře ze strany širší společnosti.

Projekt zakládající nadaci, prostřednictvím poradenství a zajištění finančních prostředků pro potřeby matek a jejich rodin má potenciál skutečně zlepšit životní situaci těch, kteří se ocitají v roli samoživitelek. Je však nezbytné si uvědomit, že nadace nebo jiné podobné organizace nemohou tento problém řešit samy o sobě. K vyřešení komplexnosti situace, se kterou se matky samoživitelky potýkají, je nezbytná podpora a aktivní účast vlády, dalších neziskových organizací, firem a širší společnosti.

Je třeba zdůraznit, že poskytnutí finanční pomoci samo o sobě nestačí ke zlepšení života matek samoživitelek. Důležitá je také sociální podpora, včetně poskytnutí odborných služeb, podpora při hledání pracovního místa a vzdělávání, a nejdůležitější, snaha o odstranění stigma spojeného s rolí matek samoživitelek.

Výsledkem této bakalářské práce je komplexní pohled na problematiku samoživitelství, zejména v kontextu matek samoživitelek, a konkrétní návrh projektu, který by mohl přispět k podpoře a zlepšení situace této skupiny žen a jejich rodin.

Projekt zdůrazňuje důležitost poskytování finanční, materiální a odborné podpory, aby matky samoživitelky mohly lépe zvládat náročnou životní situaci, ve které se ocitají. Je třeba si být vědom toho, že tato problematika není pouze individuálním tématem, ale má i širší dopady na společnost, a proto je zapotřebí věnovat jí adekvátní pozornost a podporu.

Závěrem lze tedy konstatovat, že nadace nebo jiné formy podpory pro matky samoživitelky mají potenciál zásadním způsobem zlepšit situaci této skupiny. Nicméně je klíčové, aby se společnost nezaměřovala pouze na finanční pomoc, ale aby se také zaměřila na eliminaci stigma, aktivní poskytování podpory a vytváření podmínek, které tyto ženy potřebují pro zvládání svých rodičovských rolí a naplňování svých osobních a profesních potřeb.

Bibliografie

BROWN, W. George & MORAN, M. Patricia. 1997. *Single mothers, poverty and depression*. Psychological Medicine. [online]. [cit. 30. 10. 2023].

Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/06716D9E358BB5A202BC686AC429D47D/S0033291796004060a.pdf/single-mothers-poverty-and-depression.pdf>

Český statistický úřad. 2003. *Neúplné rodiny*. [online]. [cit. 03. 11. 2023]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/41n2-02-ziskane_ze_sldb_2001-2__neuplne_rodiny

Český statistický úřad. *Česká demografická příručka 2021*. [online]. [cit. 12. 10. 2023]. Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/czech-demographic-handbook-2021>

Český statistický úřad. 2021. *Hospodářící domácnosti tvořené jednou rodinou podle typu domácnosti, počtu členů a podle krajů a okresů*. [online]. [cit. 03. 11. 2023].

Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD21080->

[OK2&z=T&f=TABULKA&skupId=5053&katalog=34036&pvo=SLD21080-](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD21080-OK2&z=T&f=TABULKA&skupId=5053&katalog=34036&pvo=SLD21080-OK2&v=v218__null__null__null#w=)

[OK2&v=v218__null__null__null#w=](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SLD21080-OK2&z=T&f=TABULKA&skupId=5053&katalog=34036&pvo=SLD21080-OK2&v=v218__null__null__null#w=)

DEVEROVÁ, Lenka. *Typologie neziskových organizací v ČR*. Praha: Agnes, 2008. ISBN 978-80-903696-2-7.

DUBEN, Rostislav. 1996. *Neziskový sektor v ekonomice a společnosti*. Praha: Codex. ISBN 80-859-6319-1.

DUDOVÁ, Radka. 2009. *Práce jako řešení? Strategie obživy osamělých matek v ČR*. Sociologický časopis, č. 45(4), s. 753-784. [online]. [cit. 08. 10. 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.13060/00380288.2009.45.4.06>.

Fórum Dárců. *Nadace*. [online]. [cit. 01. 11. 2023].

Dostupné z: <https://www.donorsforum.cz/nadace-a-fondy/nadace.html>

GONZÁLEZ, Libertad. 2004. *Singel mothers and work*. Universitat Pompeu Fabra; Barcelona Graduate School of Economics (Barcelona GSE); IZA Institute of Labor Economics. [online]. [cit. 09. 10. 2023].

Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=527104#paper-citations-widget

HASMANOVÁ MARHÁNKOVÁ, Jaroslava. 2011. *Matky samoživitelky a jejich situace v České republice*. Praha: Gender Studies. [online]. [cit. 07. 10. 2023].

Dostupné z: https://genderstudies.cz/download/samozivitelky_sendwichova.pdf.

Charita Olomouc. *Centrum materiální pomoci*. [online]. [cit. 05. 11. 2023].

Dostupné z: <https://www.olomouc.charita.cz/dalsi-aktivity/centrum-materialni-pomoci/>

CHARITA OLOMOUC. *Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi*. [online]. [cit. 05. 11. 2023].

Dostupné z: <https://www.olomouc.charita.cz/nase-sluzby/rodiny-a-deti/socialne-aktivizacni-sluzba-pro-rodiny-s-detmi/>

Klub svobodných matek z. s. *Na co má nárok svobodná matka, přehled dávek*. [online]. [cit. 31. 10. 2023].

Dostupné z: https://www.klubsvobodnychmatek.cz/na-co-ma-narok-svobodna-matka-prehled-davek/A_384

KREBS, Vojtěch. DURDISOVÁ Jaroslava. 2015. *Sociální politika*. Praha: Codex Bohemia. ISBN 978-80-7478-921-2.

MAŠÁT, Vladimír. 2012. *Vybrané postupy sociální práce se skupinou*. Středokluky: Zdeněk Susa. [online]. [cit. 11. 11. 2023]. ISBN 978-80-86057-80-4. Dostupné z: https://is.jabok.cz/do/JA10/954367/955291/Socialni_prace_se_skupinou.pdf

MATOUŠEK, Oldřich. 2003. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 8086429199.

MATOUŠEK, Oldřich. 2005. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál. [online]. [cit. 11. 11. 2023]. ISBN 80-7367-002-X.

Dostupné z:

https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=UhvLDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA10&dq=metody+soci%C3%A1ln%C3%AD+pr%C3%A1ce+s+rodinou&ots=Om5mcCHVdi&sig=vcv0vXX3ngS2EerDrWRfbtpogCI&redir_esc=y#v=onepage&q=metody%20soci%C3%A1ln%C3%AD%20pr%C3%A1ce%20s%20rodinou&f=false

MATOUŠEK, Oldřich, KODYMOVÁ Pavla, KOLÁČKOVÁ Jana, (eds.). 2010. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7376-818-0.

MATOUŠEK, Oldřich a PAZLAROVÁ, Hana. 2014. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny: v kontextu plánování péče*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0522-7.

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Pomoc v hmotné nouzi*. [online]. 5. 1. 2023 [cit. 31. 10. 2023].

Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/pomoc-v-hmotne-nouzi#d>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Státní sociální podpora*. Ministerstvo práce a sociálních věcí. [online]. [cit. 31. 10. 2023].

Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/statni-socialni-podpora>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Rodiny v krajích*. [online]. [cit. 11. 11. 2023].

Dostupné z: <http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/cs/rodinna-politika>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Životní a existenční minimum*. [online]. [cit. 12. 11. 2023].

Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/zivotni-a-existencni-minimum>

Nadace Malý Noe. *O nadaci*. [online]. [cit. 05. 11. 2023].

Dostupné z: <https://malynoe.cz/o-nadaci/>

NAVRÁTIL, Pavel a Libor MUSIL. 2000. Sociální práce s příslušníky menšinových skupin. Brno: Fakulta sociálních studií. [online]. [cit. 11. 11. 2023]. Dostupné z: https://is.jabok.cz/el/jabok/zima2020/S302/080404095539_Socialni_prace_s_prislusniky_mensinovyh_skupin-1.pdf

NAVRÁTIL, Pavel. 2001. *Teorie a metody sociální práce*. Brno: Marek Zeman. ISBN 80-903070-0-0

Neviditelní. *Neúplná rodina – jste matka samoživitelka nebo otec samoživitel?* [online]. [cit. 31. 10. 2023].

Dostupné z: <https://neviditelni.org/samozivitele>

PALONCYOVÁ, Jana. BARVÍKOVÁ, Jana. HÖHNE, Sylva. KUCHAROVÁ, Věra. *Neúplné rodiny*. 2019. Praha: VÚPSV. ISBN 978-80-7416-357-9. [online]. [cit. 04. 11. 2023].

Dostupné z: https://katalog.vupsv.cz/fulltext/vz_469.pdf

ProfiNeziskovky. Co je to nadace? [online]. [cit. 1. 11. 2023].

Dostupné z: <https://www.profineziskovky.cz/cs/nadace-a-nadacni-fondy/co-je-to-nadace/a-3791/>

REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2010. Vydání III. Praha: EKOPRESS. ISBN 978-80-86929-54-5.

ROSA CENTRUM PRO ŽENY. Krizová pomoc. [online]. [cit. 01. 11. 2023].

Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/nase-sluzby/krizova-pomoc/>

SALAMON, Lester M. HEMS, Leslie C. CHINNOCK, Kathryn. *The Nonprofit Sector: For What and for Whom?* 2000. Baltimore, Maryland, USA.: © The Johns Hopkins University Center for Civil Society Studies. [online]. [cit. 2023-11-05]. ISBN 1-886333-44-0.

Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Lester-Salamon-3/publication/241118600_The_Nonprofit_Sector_For_What_and_for_Whom/links/55021404cf24cee39fb2a15/The-Nonprofit-Sector-For-What-and-for-Whom.pdf

Situace samoživitelů a samoživitelek v koronavirové krizi. 2021. In: STEM. [online]. [cit. 30. 10. 2023].

Dostupné z: https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2021/03/STEM_Samozivitele_fin-3.pdf

SKOVAJSA, Marek. 2010. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-681-0.

Sociální pomoc ze strany státu neúplným rodinám s dětmi. 2014. Sociální práce Sociální práce. Brno. 2014 (2). [online]. [cit. 30. 10. 2023]. ISSN 1805-885x.

Dostupné z: <https://socialniprace.cz/wp-content/uploads/2020/11/2014-2.pdf>

Statutární město Olomouc. *Domov pro ženy a matky s dětmi*. [online]. [cit. 05. 11. 2023].

Dostupné z: <https://www.olomouc.eu/obcan/socialni-sluzby/socialni-sluzby/domov-pro-zeny-a-matky-s-detmi/detail=8173>

ŠŤASTNÁ, Anna, 2009. *Neúplné rodiny v České republice a ve vybraných evropských zemích*. Praha: VÚPSV. [online]. [cit. 31. 10. 2023]. ISBN 978-80-7416-038-7.

Dostupné z: https://katalog.vupsv.cz/Fulltext/vz_296.pdf

Svět neziskovek. 2023. *Co jsou to neziskové organizace?* [online]. [cit. 01. 11. 2023].
Dostupné z: <https://svetneziskovek.cz/management/neziskovy-sektor-v-cr>

Svět neziskovek. 2023. *Jak založit neziskovou organizaci.* [online]. [cit. 01. 11. 2023].
Dostupné z: <https://svetneziskovek.cz/management/neziskovy-sektor-v-cr>

Zákon č. 586/1992 Sb., zákon České národní rady o daních z příjmů. In: *Zákony pro lidi.* [online]. [cit. 11. 11. 2023].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Zákon č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře. In: *Zákony pro lidi.* [online]. [cit. 09. 10. 2023].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117>

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. In: *Zákony pro lidi.* [online]. [cit. 31. 10. 2023].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108#cast3>

Zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi. In: *Zákony pro lidi.* [online]. [cit. 10. 11. 2023].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-111#p8>

Zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce. In: *Zákony pro lidi.* [online]. [cit. 05. 10. 2023].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>

Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník. In: *Zákony pro lidi.* [online]. [cit. 01. 11. 2023].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Zpráva o situaci matek samoživitelek. Evropský parlament [online]. [cit. 31. 10. 2023].
Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2011-0317_CS.html

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1: Ganttův diagram klíčových aktivit	42
Tabulka 2: odhadované náklady projektu	45
Tabulka 3: odhadované výnosy projektu	Chyba! Záložka není definována.
Tabulka 4: Logframe projektu	46

